ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20 ДИНАРА 1952

Година XXII — Број 467
Субота, 10. децембар 1960

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

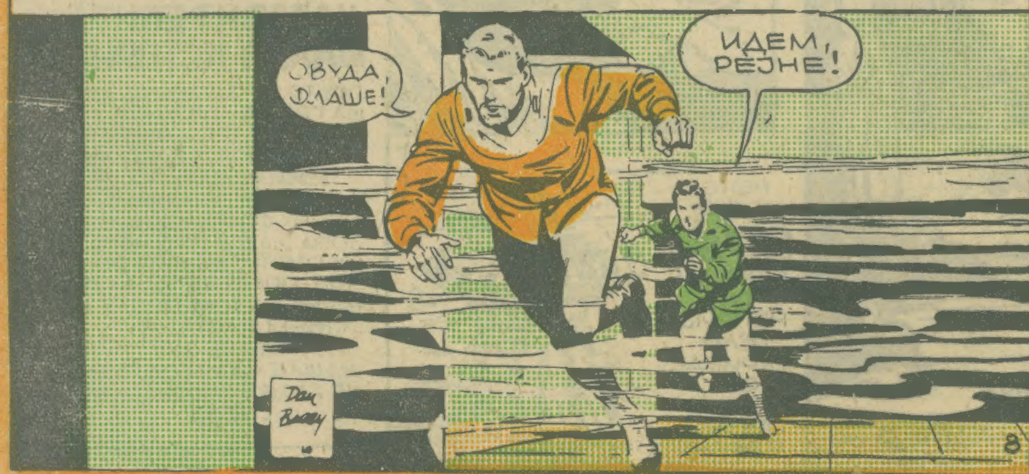

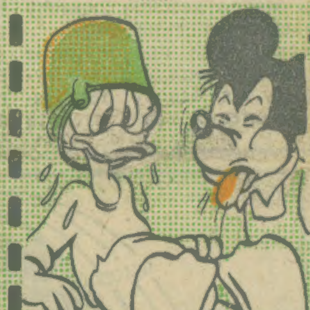

У ОВОМ БРОЈУ

НАСТАВИЋЕ СЕ

Бродолом ЗБОГ ПАСУЉА

Пре тридесетак година теретни пароброд „Харков" враћао се с једног дугог путовања носећи у својој утроби само једну врсту товара: пасуљ.

Брод је пловио брзином од дванаест чворова дуж живописне обале Анадолије кад је налетео, недалеко од Истамбула, на један спруд који представља срећу за кријумчаре и несрећу за поштене поморце. Ова незгода не би имала никаквих последица — брод је уз мали потрес прешао преко спруда и наставио пловидбу — да није било пасуља.

На трупу брода остала је од удара о камење мала пукотина, безопасна али довољна да у једну од просторија у трупу брода вода почне лагано да продире. У нормалним условима, то јест без пасуља, то би свакако био непријатан случај, али не и озбиљан. Вода би напунила ту просторију не продирући у остале јер су оне биле заштићене чврстим металним преградама које су их херметички затварале; брод би због тога само дубље газио и брзина би му се нешто смањила. Али, у тој просторији налазио се пасуљ...

Напивши се воде, зрна пасуља почела су да бубре и врше притисак на бокове брода. Тешко је замислити колика је снага тог малог зрна кад почне да бубри: кад упије у себе двадесет и пет процената воде пасуљ врши на сва тела која му спречавају бубрење притисак од тридесет килограма на један квадратни сантиметар.

Тај притисак може се упоредити са притиском који трпи труп подморнице кад се налази на три стотине метара испод површине. Међутим, облик и конструкција подморнице омогућују јој да поднесе толики притисак, што се не предвиђа за један брод који плови по површини.

Јасно је да се притисак пасуља на бокове брода могао завршити само катастрофом: брод се просто распао на два дела.

Несрећа се, срећом, на томе завршила. Ослобођен „окова" пасуљ је потонуо на дно, а делови брода одвојили су се један од другог и, захваљујући својим херметички затвореним просторијама, остали су на површини па су чак, ношени ветром и таласима, наставили да се крећу.

Делови настрадалог брода били су одвучени у Севастопољ где су на једном сувом доку поново састављени. Али, како превлачење оба дела није било извршено истовремено већ у два наврата — најпре део с прамцем, а затим крма — брод је неколико дана „уживао" глас најдужег брода на свету. Морнари су у шали говорили да је „његов кљун у Севастопољу а његова крма у Истамбулу".

ИДУЋЕ ГОДИНЕ

На основу плана који сада изводи „Телефонско-телеграфска компанија" из Њујорка, у идућој години телефонски разговори међу континентима биће извођени „преко" васионе. Сателити ће обезбедити успостављање телефонских веза микроталасима између појединих континената.

Овакве везе преко мреже вештачких сателита омогућене су на основу резултата добијених са сателита „Ехо 1" и „Курир 1б". Извођење овог пројекта ће стајати око пола милијарде марака, а тиме ће се искључити из употребе садашњи телефонски поморски каблови. Први кабл који ће „отићи у пензију" је онај који спаја Европу и Америку. Преко њега и телефонских канала свакодневно се између Европе и Сједињених Држава обављало око 10.000 разговора.

Брада као украс мушкарца била је још од памтивека подложна несталности моде. И сасвим млади људи носили су браде.

Крајем прошлог века продрла је из Енглеске мода да се мушкарци глатко брију али су понеки носили бркове оштре као четкице за зубе, док се данас опет виђају млади људи с брадама.

Ћуди моде су биле познате новости и оговарања. Код старих Римљана бријање је завело удружење „Тонсорес" са Сицилије још 300. године пре наше ере. Војсковођа Сципион Африканац, освајач Картагине, бријао се сваки дан, а на њега су се угледали и други отмени грађани. Та мода је трајала до 130. године пре наше ере када је владао цар Адријан.

Каква је у то време била техника бријања? Без жилета, без електричног апарата,

БЕЗ ЖИЛЕТА, БЕЗ ЕЛЕКТРИЧНОГ АПАРАТА...

и у старо доба. Код старих Грка и народа предње Азије веома је била цењена пуна брада, брижљиво наковрчена и намазана. Тек је Александар Велики увео бријање што се види на попрсјима из тога времена, као на пример, његовог учитеља Аристотела. Зато је у Грчкој тада велика пажња посвећивана одајама за бријање, које су постале средиште градских

без крема? Бријачи су прављени од каљене, фино исковане бронзе и челика. Изгледа да су употребљавана и оштра камена сечива, као на пример, од обсидиана, глатког вулканског минерала. Сапуна је такође било у старо доба, а први су га правили Феничани од природне соде и масти. Гали, чију је земљу освојио Јулије Цезар, имали су, према римском историчару Плинију, „медицински" сапун начињен од козјег лоја и пепела буковог дрвета, што значи да је садржавао поташу. Може се са сигурношћу тврдити да је такав сапун употребљавао и Цезар приликом бријања.

Из овога би се закључило да је бријање некад био мучан посао за који се тражила вешта рука и скопчан с боловима јер су дуге длаке из браде чупане пинцетом. То сасвим објашњава због чега су људи из нижег сталежа у оно време ишли обрасли у браду.

И тада су већ чињени покушаји да се бријање обавља на лакши начин. Дионизије, тиранин из Сиракузе, у страху од повреде бријачем, дозвољавао је да му се брада пали над утуљеном ватром од ораховых љуски.

Постојала је још нека врста хемијског средства које се код народа са Истока још и данас задржало — мешавина слична помади, названа „рузма", од сумпоровог арсена у праху и калцијумсулфхидрата. Када се лице тиме намаже после неколико минута могу дрвеним штапићем да се истружу длаке и да човек буде глатко обријан. Додуше кад се ова маст дуго употребљава она почне толико да нагриза кожу да доводи до запаљења. Због овога се ова врста бријања није одомаћила у Европи.

Пошто се у еволуцији стално додирује старо и ново, „рузма" је постала углед за многе неуспеле покушаје справљања паста за бријање, када би сваки апарат постао сувишан, а кожа лица остала неоштећена. То би био преокрет у начину бријања, али свакако катастрофалан за индустрију жилета.

Ripley's Веровали или не!

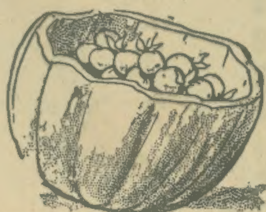
ДЕВОЈКА КОЈА ЈЕ ОДБАЦИЛА КРАЉА

ПЕРСИЈСКУ ЛЕПОТИЦУ ШАКХИ НЕБАТ ПРОСИЛИ СУ ПЕСНИК ХАФИЗ И КРАЉ ШИРАЗ — ОНА ЈЕ ИЗАБРАЛА ПЕСНИКА И ОДБИЛА КРАЉА!

НАЈСТАРИЈЕ ДРВО У ЕВРОПИ

СТАРИ ТИС У ФОРТИНГАЛУ (ШКОТСКА) РАСТЕ ВЕК 3.000 ГОДИНА

ТИКВУ ТЕШКУ 7,5 КГ СА 11 МАЛИХ ТИКВИ КОЈЕ СУ РАСЛЕ У ЊОЈ НАШЛА ЈЕ У СВОМ ВРТУ ЦАДИ ШРЕМ ИЗ СИДНЕЈА (АУСТРАЛИЈА)

НАЈКРАЋА РЕКА У ИТАЛИЈИ

ФИЈУМЕЛАТЕ, РЕКА У БЛИЗИНИ ВАРЕНЕ, ДУГА ЈЕ СВЕГА 244 МЕТРА — У ЊОЈ ИМА ВОДЕ САМО У ПРОЛЕЋЕ И ЛЕТО!

НЕКЕ ВРСТЕ СКУША БЕЖЕЋИ ОД НЕПРИЈАТЕЉА СКРИВАЈУ СЕ ИЗМЕЂУ ПИПАКА МЕДУЗЕ

НАЈСВИРЕПИЈА ШАЛА У ИСТОРИЈИ!

ПОШТО ЈЕ ЗАУЗЕО ОД КРСТАША ГРАД АНТИОХИЈУ, ЕГИПАТСКИ СУЛТАН БИБАРС I ДОЗВОЛИО ЈЕ ЖЕНАМА ЗАРОБЉЕНИХ ФРАНЦУСКИХ ВИТЕЗОВА ДА СЕ, ПРЕ НЕГО ШТО ИХ РАСПРОДА КАО РОБИЊЕ, ОПРОСТЕ ОД МУЖЕВА — НА ТОМ ПОСЛЕДЊЕМ САСТАНКУ ЖЕНЕ СУ НАШЛЕ САМО ОДРУБЉЕНЕ ГЛАВЕ СВОЈИХ МУЖЕВА! (1268)

ПИТОМЕ ЈЕГУЉЕ у Златном заливу

Село Катинга које се налази у близини Златног залива представља најновију атракцију за туристе које пут наведе на Нови Зеланд. Ту, на обали једног слатководног језерцета они могу да посматрају „масовно храњење“ јегуља које је Маргарет Мак Калем, ћерка једног фармера, припитомила. Довољно је да девојка пукне прстима под водом, па да јегуље похитају својој хранитељици. Њихове ружне главе са отвореним чељустима штрче изнад воде. Неке од јегуља дугачке су преко једног метра, тешке по десет килограма а дебеле као рука. Између њих провлаче се њихове млађе и мање „сестре“ као и сасвим младе јегуље чија тела подсећају на беле, готово провидне траке.

Јегуље нарочито воле једну врсту колача познату по имену фламери; месо, јаја и хлепчиће од брашна сагопалме такође радо једу, а за колаче од бадема прождрљиво се отимају. Девојка редовно, сваког дана, храни своје питомице. Још као дете Маргарет је остатке с кућне трпезе бацала у језерце које у близини њене куће прави река Анатоки. Временом су се јегуље навикле на њене доласке и нестрпљиво су их очекивале. Пошто са редовним „абонентима“ увек дође и по која нова јегуља, девојка им не даје храну из руке, већ их храни кашиком. Да ово храњење није сасвим безопасно сведочи резак звук који се чује кад као нож оштри зуби јегуља ударе о метал кашике. Маргарет распознаје своје старе и сталне питомице, а и оне њу, и не „буне“ се кад их она руком извади из воде да би их показала радозналим посматрачима.

„Љубав“ јегуља према колачима фламери има природан узрок. Наиме, ови колачи справљају се на Новом Зеланду са додатком једне врсте речних алги на које су јегуље навикле и које вероватно садрже састојке потребне за њихову правилну исхрану.

ПАЈА ПАТАК
by Walt Disney
ПА, ДОВИЂЕЊА! ИДЕМ ДО ЧИКА-БАЈИНЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ!
ПРИПАЗИ СВОЈ НОВЧАНИК!
ЗАНИМА МЕ КАКО ОН ИЗВОДИ СВОЈЕ ВЕЛИКЕ ПОСЛОВЕ!
БАЈА ПАТАК
БАЈА ПАТАК
УЂИТЕ, САМО НА ПРСТИМА... ТЕЛЕФОНИРА!
И КАЖЕШ ДА СУ ОД ОДЛИЧНОГ МАТЕРИЈАЛА, А? ХММ... КОЛИКО ПАРИ?
Distributed by King Features Syndicate
КУПИ ОДМАХ СВЕ, АЛИ ЗА ПЕТИНУ ОБИЧНЕ ЦЕНЕ... И ПОШАЉИ МИ ЈЕДАН ПАР ДА ВИДИМ!
О ЧЕМУ СЕ РАДИ, СТРИЧЕ?
ОХ, ЈЕДАН ОД МОЈИХ АГЕНАТА ОТКРИО ЈЕ НЕГДЕ 10.000 ПАРИ РУКАВИЦА С МАЛОМ ГРЕШКОМ!
ПУФ... УЗОРАК, ГОС'НЕ!
ХВАЛА! 'АЈДЕ, СИНОВЧЕ... ОБЈАСНИЋУ ТИ!
ОВО ЈЕ ВЕК ОСВАЈАЊА ВАСИОНЕ, ЈЕ Л' ТАКО?
ТАКО ЈЕ!
РАНИЈЕ ИЛИ КАСНИЈЕ ПОЧЕЋЕМО ДА ТРГУЈЕМО СА СТАНОВНИЦИМА ДРУГИХ ПЛАНЕТА, ЈЕ Л' ТАКО?
ОВАЈ... ТАКО ЈЕ!
ВРЛО ЈЕ ВЕРОВАТНО ДА ЋЕ НЕКИ ОД ЊИХ ИМАТИ...

... ШЕСТ ПРСТИЈУ... ТРЖИШТЕ ЈЕ МОЈЕ!
Walt Disney

ТЕЛЕФОНСКЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

Телефонски именици великих градова обично су прилично велике и дебеле књиге. Рекорд међу њима свакако носи телефонски именик Њујорка, тачније речено Манхатана, пословног дела града. Тежак готово три килограма он има 1756 страница. Кажу да је неки човек коме је у јавној телефонској говорници један овакав именик пао на ногу морао неколико дана да одлежи у болници. У Манхатану се просечно сваког дана обави 18,700.000 телефонских разговора. Њујорк има 87.000 јавних телефонских говорница чије апарате дан и ноћ празне 85 службеника. За годину дана из њих се покупи 1,078.740 килограма металног новца.

У музеју у Кептауну постоји нарочита врста телефонске службе. Наиме, испред читавог низа испуњених птица налази се по један телефонски апарат. Кад у који од њих убаците метални новчић и подигнете слушалицу из ње ћете зачути „ћаскање“ одговарајуће птице: фламинга, пингвина, папагаја...

Америку је почела да осваја нова мода: зидни телефони који се постављају на пет палчева изнад пода. Разлог: да би се телефонирало или одговорило на телефонски позив треба се сагнути до пода, а то је за Американце, који у већини пате од сувишних килограма, одлична гимнастика.

„Типични“ бројеви телефона у Москви изгледају отприлике овако: 7-33-8865-1234 и те бројеве или треба запамтити или их имати забележене. Јер, телефонски именик не постоји.

У свету телефона увек има нешто ново. Један студент у Сједињеним Америчким Државама изумео је малу направу за „чување нерава“. Наиме кад је број телефона који тражите заузет ова направа узима на себе досадну дужност да уместо вас позива жељени број све док га не добије о чему извештава звоњењем.

Британска пошта горди се својом савесношћу и тачношћу. Међутим, кад се недавно појавио нов телефонски именик за град Единбург показало се да у њега није уведен читав низ претплатника. Министарство пошта, да би обештетило заборављене претплатнике, одлучило је да им бесплатно стави на располагање потребан број дописница како би њима могли да обавесте своје познанике, клијенте и муштерије о броју свога телефона. Међутим, један од претплатника није био задовољан оваквим решењем. Због тога је у единбуршким листовима објавио велики оглас и уз њега објашњење: „Ова мера министарства пошта мени ништа не помаже; ја сам сопственик погребног предузећа“.

Лин Свонсон, једна љупка ученица гимназије из Торонта, у Канади, има шареног папагаја кога је назвала Тин. Како је стално стрепела да Тин једног дана не одлута од куће, да се више никад не врати, научила га је да јасно изговара број њеног телефона. Кад је Тин једног јутра заиста „одлуњао“ показало се да су њене мере предострожности биле исправне. Наиме, папагај је слетео на неки балкон на сасвим другом крају града и сместа је стао да „цвркуће“ телефонски број своје господарице. Жена на чији је балкон слетео обавестила је телефоном Свонсонове и Лин је сместа дојурила по свог љубимца. Ова необична прича истинита је у свим појединостима. Њу су недавно објавиле „Телефонске новости“, мали лист који управа пошта у Торонту бесплатно прилаже уз месечне рачуне за телефоне.

У свету има око 140,000.000 телефонских апарата од којих преко 10,000.000 нису црни, већ у разним бојама: почев од црвених као трешња до плавих као небо.

БЕЗ БЕРНАРДИНАЦА

Пси бернардинци су ушли у историју по својим подвизима при спасавању људи које су снег или лавина затрпали. Али изгледа да ће у Алпима та њихова услуга ускоро престати. Подизањем новог тунела кроз Бренер искључиће се из саобраћаја чувени бренерски прелаз на коме су у току зиме често страдали људи који су једину помоћ могли да очекују од бернардинаца.

НАЈДРАМАТИЧНИЈА ПОМОРСКА КАТАСТРОФА У ДРУГОМ СВРТСКОМ РАТУ. — УСЛЕД НИЗА ПРОПУСТА ПРИСТАНИШНЕ СЛУЖБЕ И ИЗВИЂАЧА АМЕРИЧКЕ БАЗЕ 800 ЉУДИ СУ ВИШЕ ОД 100 САТИ УМИРАЛИ У ТАЛАСИМА ТИХОГ ОКЕАНА, НАПАДАНИ ОД АЈКУЛА И БАРАКУДА, ПРЖЕНИ ДАЊУ ТРОПСКИМ СУНЦЕМ И, СКОЧАЊЕНИ ПРЕД ЗОРУ У ЛЕДЕНОЈ ВОДИ.

Месец дана пред крај рата на Далеком истоку јапанска подморница И—58 кренула је на свој последњи задатак под командом капетана корвете Хашимота. У њеној утроби су се налазила шест кајтена, торпеда за људску посаду којима управљају млади фанатици — камиказе.

Истог дана тешка америчка крстарица Индијанополис кренула је из пристаништа у Сан Франциску. Капетан бојног брода Чарлс Батлер Мак Веј, управљао је грдосијом на којој се налазило 1196 људи посаде и тајанствени товар у једном цилиндру 60 сантиметара дугом и пола метра широком. Нико није наслућивао да се у њему крије маса уранијума 235 који ће послужити као прва атомска бомба. Са Маријанских острва један бомбардер Б—29 ће је однети и бацити на Хирошиму.

На дан 26. јула Индијанополис је искрцао свој тајанствени товар на острву Тинијан и наставио пут према острву Лејти где је требало да узме учешћа у артиљеријским вежбама. У пролазу је са Гуама команданту Мак Веју саопштено да неће добити пратњу разарача јер више није потребна.

Смртоносни кајтени

Тако је велики брод кренуо 28. јула потпуно усамљен бескрајним Тихим океаном.

Расположење у јапанској подморници је у то време било много мрачније. Већ 15 дана су микадови морнари патролирали без успеха. У петак 27. јула угледали су на перископу обрис једног америчког танкера у пратњи разарача и лансирали два кајтена. Првим је управљао официр а другим обичан морнар. Двојица самоубица су хитро склизнули у своје челичне мртвачке ковчеге и после кратког времена чуле су се две експлозије али је нешто замутило објектив перископа, тако да се никад није сазнало шта се уствари догодило.

У 23,30 је дежурни подофицир благим додиром пробудио Хашимота. Овај је хитро намакао своју униформу и погледао кроз перископ. Пошто се на инструменту није могло ништа видети командовао је да се изрони. Пре него што је подморница сасвим испловила дојурио је навигатор поручник Танака, и узбуђеним гласом саопштио да се на око 90 степени југоисточно види непријатељски брод. Једна тамна мрља се јасно оцртавала на десет миља удаљености. Хашимото је одмах наредио да се зарони на 20 метара дубине. Међу посадом је завладало узбуђење, а он је одсечним гласом командовао:

— Брод на видику. Спремите торпеда. Кајтени у приправност!

За свега три секунда испаљена су три торпеда. После 15 секунди избачена су још три смртоносна кајтена. Била је тачно поноћ и два минута а шест торпеда у облику лепезе стремила су свом циљу. Хашимото, коме је време личило на вечност, бројао је у себи делиће секунде. Тачно у предвиђеном тренутку погледао је кроз перископ и видео оно што је очекивао: џиновски млаз воде код предње топовске батерије брода а затим наранџасти блесак код задње.

Паника на крстарици

— Погођен! — заурлао је Јапанац док је сва посада скакала од среће.

Жестоке експлозије смртоносно су потресале њихову мету. Хашимото је наредио да се зарони како би се спремила нова група торпеда. Готово пола сата су припремани нови кајтени, али када је подморница изронила није се више ништа видело. Амерички бојни крсташ се очевидно већ одавно налазио на дну Тихог океана.

Ујутру 30. јула око три сата командант подморнице је послао Главном штабу шесте јапанске флоте у Куреу следећи шифрован извештај: „На крстарицу класе Ајдахо испаљено шест торпеда од којих су три погодила циљ. Свакако потопљена".

За то време на смртно погођеној крстарици Индијанополис владао је неописив метеж. Морнари су истрчали из својих кабина на палубу. Многи су погинули или тешко рањени од експлозија. Радио-телеграфисти су узалуд покушавали да успоставе везу са америчким базама и јаве о катастрофи. Два чамца су била недовољна за 1196 људи и капетан Мак Веј је наредио да сви ставе појасеве за спасавање. Није прошло ни десет минута откако је крстарица погођена а њен предњи крај се дигао високо у ваздух тако да је цео брод дошао готово у усправан положај. Они који још нису били скочили у воду попадали су на све стране. Затим се као бодеж, витки брод суновратио у морске дубине.

Људи у таласима

Тако се између недеље и понедељка 30. јула 1944. године од 24 часа и два минута до 24 и 14 минута завршило дванаестогодишње трајање једне од најлепших и највећих америчких крстарица.

У леденој морској води се нашло 800 преживелих морнара и официра. Око 400 других су погинули за време експлозије и потонули с бродом. На површини од неколико квадратних километара, окружени таласима високим четири метра, људи су се борили за голи живот.

У првим тренуцима најопаснијег непријатеља је представљао мазут који је прекрио морску површину и надраживао очи, уста и слузокоже. Они који су случајно прогутали који гутљај сатима су повраћали и мислили да ће избацити утробу. Они којима је мазут ушао у очи плакали су од бола. Двадесетак повређених подлегли су у борби са морском стихијом већ првих часова. Бродски лекар Хејнс је пливао до тешко повређених и изнемоглих и чим би приметио да неки несрећник више не даје знаке живота звао је другог и дозвољавао му да потопи мртвог друга и узме његов појас.

Ујутру 31. јула освануо је ведар дан и сунце је на промрзле бродоломнике раштркане по Тихом океану деловало као мелем. Усамљени су се прикупљали и помагали једни другима. Било је око две веће и 12 мањих група. У највећој групи умирао је капетан Липски коме су обе руке изгореле у експлозији.

Ајкуле и баракуде

Дневна температура је расла а са њом и жеђ, нарочито код оних који су услед повраћања изгубили доста течности.

Сасвим неочекивано људи су открили да су окружени ајкулама и другим морским неманима. Један човек је заурлао од бола а морска површина се зацрвенела од крви. Крици су постајали све чешћи. Неки су мислили да у мору нападају људе само ајкуле чија се леђна пераја виде из далека, а нису знали да су од њих још опасније баракуде које имају зубе оштре као ножићи за бријање и пливају брзином од 80 километара на сат.

Нада која је међу бродоломницима била врло жива у понедељак пре подне, почела је да јењава поподне када је изнад њихових глава надлетело неколико авиона који их нису приметили. Преживеле рањенике, преко стотину њих, другови су јуначки помагали дајући им храну, своје појасеве за спасавање и штитећи их од риба.

Ноћна свежина донела им је олакшање после тропске жеге али је ускоро ледени ветар почео да их пробија до сржи. Сан је постао главни непријатељ. Многе који су дремали у току дана другови би будили када би им глава клонула у воду. Али ноћу је постојала опасност да ће непримећени потонути. Најхрабрији и најснажнији су ипак надзиривали остале као пси чувари своје стадо. А неке је пожртвовање до те мере исцрпло да после ни сами нису могли да се одупру агонији.

Од сунца су у току дана страдали сви они који нису имали мало одеће да покрију главу и лице. Усне су им попуцале и претвориле се у болне ране а многи су потпуно ослепели.

„Мала" грешка

Тако је протекао и други дан. И они најјачи почели су да губе наду. Многима су се привиђали авиони а они који су полудели умирали су у најстрашнијим мукама.

На Лејти је за то време све било мирно. Мада је долазак Индијанополиса био предвиђен за 31. јул у 8 сати нико није ни приметио да велика крстарица није стигла. Обавештајна служба за кретање бродова на мору бележила је сваког дана пут који је Индијанополис требало да преплови и тачно у минут када је имао да стигне пребрисана је на мапама цела његова путања као што се увек чини чим брод стигне до свог места опредељења. Овог пута поткрала се само једна грешка: претпоставка да је брод упловио у луку била је нетачна. Немарност дежурне службе коштала је живота неколико стотина морнара који су у најстрашнијим мукама умирали далеко од Лејте.

Спас је несрећним бродоломницима дошао сасвим случајно. Ујутру 2. августа, четвртог дана после трагедије, полетео је капетан Вилбур Квин са четири члана посаде са острва Палаос у патролни лет према северу. Летели су пуна три сата када је, изненада, митраљезац на задњој куполи приметио велику масну мрљу у мору. Сви су узвикнули и припремили бомбе. Веровали су да је по среди непријатељска подморница. Када су надлетели 300 метара изнад масне мрље Квин је приметио у води главе. Били су збуњени јер им није било сигнализирао присуство неког брода у овим водама. Авион се спустио још ниже и у брисаном лету надлетео бродоломнике. Многи људи су се борили са смрћу па нису ни чули зујање мотора. Неки су се ипак на време пренули и повикали:

— Видео нас је! Видео... Долази... Окреће се! Ено га, другови!

Авион је направио круг и одлетео. Затим су дошла друга два авиона. Један велик авион-амфибија је бацио сплавове, намирнице, бурад с водом и други материјал. Ближило се вече а ниједног брода на видику није било. Бродоломници су се са ужасом питали да ли ће моћи да преживе још једну ноћ у леденој води Пацифика. Када су изгубили сваку наду велики авион-амфибија је почео да се спушта. Таласи су били високи и спустити се на морску површину у таквим условима изгледало је немогућно. Па ипак авион је додирнуо воду, просекао неколико таласа, нагнуо се лево, па десно, подскочио три четири пута и зауставио се. Чуло се неколико промуклих усклика из стегнутих грла и то је било све. Мрак је био потпун. Они који су имали какав сплав или се закачили за мрежу проклињали су авион који је пролазио поред њих не обраћајући пажњу. Пилот је трагао прво за усамљеним бродоломницима који су последњом снагом одолевали стихији. Авион је понео десетак људи а више стотина њих остали су да се целе ноћи и даље боре.

После 110 часова

Паника је нарочито завладала у групи бродоломника који су се налазили неколико километара северније јер су се уплашили да уопште неће бити примећени. Међу њима је био и командант Мак Веј.

Ујутру су наишли бродови и ужурбано почели да прикупљају бродоломнике. Једино онај усамљени сплав није био примећен у бескрајној ускомешаној воденој маси.

Па ипак, у петак око десет сати пре подне један разарач се упутио право према њима. Касније су сазнали да је сасвим случајно радио-телеграфиста на радару приметио једну тачку удаљену око четири километра и управио брод тачно у њеном правцу. Ова група је спасена седам сати после свих осталих, односно око 110 сати после потапања Индијанополиса.

Од 1196 људи колико је бројала посада крстарице избавило се свега 316. Остали су погинули за време потапања брода, умрли од исцрпљености, хладноће, жеге, у чељустима морских паса или исечени на комаде од баракуда.

ЗАБОРАВЉЕНИ ЈЕЗИК ЗЕМЉЕ

ЗАУЗДАЈ СВОЈУ МАШТУ, СИНЕ! КОСА ЈЕ РАСЛА САМО НА ВРХУ ГЛАВЕ И НА БРАДИ! ЧУДНО ЈЕ ДА ЈЕ БРАДА РАСЛА САМО МУШКАРЦИМА, АЛИ СУ ЈЕ ОНИ СКИДАЛИ!

ЧОВЕК ИЗ 20 ВЕКА

ПОСЛЕДЊА РЕЧ ЗБУНИЛА ЈЕ ЧАК И ИСТОРИЧАРА...

„ВАСИОНСКИ САТЕЛИТ"? НИКАД НИСАМ ЧУО ТУ РЕЧ? У КОЈОЈ СИ ЈЕ ОД МОЈИХ КЊИГА НАШАО?

НИСАМ ЈЕ НАШАО У ТВОЈИМ КЊИГАМА, ТАТА! ДОЂИ ДА ТИ ПОКАЖЕМ!

ЏОНИ ЈЕ ОДВЕО ОЦА ДО ТУНЕЛА ГДЕ ЈЕ КРИО СВОЈЕ „БЛАГО"...

УПОЗОРЕЊЕ НА ОПАСНОСТ ИЗ 20. ВЕКА БУДУЋИМ ГЕНЕРАЦИЈАМА! АЛИ, ЗНАЧЕЊЕ РЕЧИ „ВАСИОНСКИ САТЕЛИТ" ЈЕ ЗАБОРАВЉЕНО! ДА ЛИ ЈЕ ОН ИСТО ТОЛИКО ВЕЛИК КАО САТЕЛИТ ЈЕДНЕ ПЛАНЕТЕ?

ЗАШТО ЈЕ ТА РЕЧ ЗАБОРАВЉЕНА? ЏОНИЈЕВ ОТАЦ ПОКУШАВА ДА ОДГОНЕТНЕ ТАЈАНСТВЕНУ ПОРУКУ...

ПИСАНА ИСТОРИЈА СВЕМИРСКИХ ПУТОВАЊА ПОЧИЊЕ ПРВИМ ЛЕТОМ НА МЕСЕЦ 1974. ВЕРОВАТНО СУ РАНИЈИ ПОКУШАЈИ БИЛИ СУВИШЕ БЕЗНАЧАЈНИ ДА БИ СЕ ПОМИЊАЛИ!

ВЕК

ИСТОРИЈА СВЕМИРСКИХ ПУТОВАЊА
1974. ПРВИ ЧОВЕКОВ ЛЕТ НА МЕСЕЦ
1981 ДОСТИГНУТ МАРС
1982 ПОСЕТА ВЕНЕРИ
2014 ОСТАЛЕ ПЛАНЕТЕ
3145 ЛЕТОВИ ВАН СУНЧЕВОГ СИСТЕМА

ПРОФЕСОР СЕ ПОСЛУЖИО ЕЛЕКТРОНСКИМ МОЗГОМ...

КЛИК КЛИК КЛИК

ПОКУШАЋУ ДА ДОБИЈЕМ ОДГОВОР НА ПИТАЊЕ: ПОД ПРЕТПОСТАВКОМ ДА СВЕМИРСКИ БРОДОВИ ЈОШ НЕ ПОСТОЈЕ, КОЈИ БИ БИО ПРВИ КОРАК У ВАСИОНУ?

АРТЕСКИ БУНАР ИЗ КОГА СЕ СТАНОВНИЦИ ПРЕКО ЦЕЛОГ ДАНА СНАБДЕВАЈУ ВОДОМ

ВЕНЕЦИЈА У АФРИЦИ

Велику атракцију у једном делу Африке представља чудно село звано Жаневи које се још назива и „афричка Венеција“. Ово јединствено село у свету, саграђено је на кочевима. Око 10.000 људи живи у кућицама испод чијих подова жубори вода Лагуне Накве. Једна кућа у целом склопу осталих је прави изузетак: саграђена је од камена на правом темељу. То је стамбена кућа поглавице.

Туристи и трговци долазе у ово село само у кратку посету. Вожња чамцем кроз цело село траје отприлике три часа. Иако и овде има лепре и других болести ово насеље се ипак сматра срећним.

До пијаће воде се у целој Африци долази тешко. Али, ово село у том погледу има велико преимућство: већ четири године има артески бунар који не пресушује, и из кога становници добијају чисту и здраву воду. Тај драгоцени бунар снабдева свакодневно око 2.000 породица које развозе воду својим кућама. Добра вода и риболов који им обезбеђује исхрану чине становнике овог црначког градића потпуно задовољним.

КУПОВАЊЕ шешира у Тексасу

Клатећи се у ходу, што је одавало расног јахача, Тексас-Бил уђе у радњу.

— Један стетсон — једва прогунђа он у помрчину из које се сопственик радње ужурбано појави.

Трговац му показа читаву своју залиху каубојских шешира, али муштерији се ни један није допадао, замерао је свакоме. Хтео је да купи нешто нарочито и био је спреман добро да плати.

Најзад је ипак нашао један који му је одговарао, стресао са његовог обода неко последње зрнце прашине, платио златним нагитима (чиме се у Калифорнији означава злато у грумењу) и изишао из радње уз једно узгредно „Гуд бај“.

Сопственик радње је радознало пратио очима чувеног каубоја до излаза и укочио се од онога што је видео: Тексас-Бил је скинуо брзо шешир с главе, бацио га на земљу и почео да гази чизмама као да је змија отровница коју хоће да дотуче.

Изјуривши напоље трговац је угледао још нешто горе — каубој је својим колтом решетао нови стетсон. Олупину од шешира испрашио је о ногу и натукао је задовољно на главу.

— Али, шта то значи — муцао је трговац без даха. — Прво тражите најбољи шешир, а онда га удешавате на овај начин!

— Сматрам да за моје нагите могу да захтевам врсну, нову робу, али да шешир ставим на главу такав какав је, то не лежи у карактеру Тексас-Била.

ПАРКИНГ ПАЛАТЕ

У Келну се завршва једна петоспратница која ће моћи да прими на гаражирање око 400 аутомобила. Сем ње у Келну се налази већ осам кућа-гаража у којима се смешта 3.000 моторних возила Да би се ублажила криза у простору за паркирање кола ускоро ће почети изградња нових вишеспратница за још 3.000 аутомобила.

ЛИМУН И НАРАНЏА

Као прамајка лимуновог плода означен је у ботаници кедрат — лимун, са врло дебелом и храпавом кором која је код њега важнија од самог меса.

Када се његова кора скува добија се зелени зачин назван цитронат (1). На слици се виде плодови из рода наранџи: обична са семенкама (2) пупчаста без семенки (3) и пунокрвна са каротином (4); из рода мандарина: једна обична са семенкама (5), једна „Клементина“ без семенки (6) и „Сатсума“ (7) која представља средину између ове две, даље „грепфрут“ (8); и из рода лимуна: по једна из прве, друге и треће бербе (9, 10 и 11).

Име наранџа потиче од арапског „наренг“ што значи горко, каква је наранџа првобитно и била. Она садржи читаву апотеку корисних састојака. Свежа, има три врсте шећера, три различите воћне киселине, десет разних минерала, шест фермената (квасац), онда витамин А за јачање вида, за нерве витамин $Б_1$, витамин $Б_2$ и чувени витамин Ц. Од 28 засад познатих ароматичних материја наранџа их садржи 11. Многе врсте служе само за добијање есенције, а од унутрашње беличасте коре добија се „пектин“, који Американци употребљавају за 50 разних сврха, између осталог за обнављање крвне плазме.

Наранџе које можемо да купимо на нашем тржишту могу се сврстати у две велике групе: са семенкама и без њих.

Мандарине, које воде порекло са острва Маурицијуса, покушао је око 1900. године један одгајивач код Орана у Северној Африци да укрсти са горком наранџом. Добио је мандарину без семенки, данас омиљену „Клементину“. Средину између мандарине пуне семенки и „Клементине“ представља „Сатсума“ пореклом из Јапана, са мало семенки. Она рано сазри и већ пуних шест година прва стиже на тржиште.

Осим ове три врсте мандарина постоје још четири, од којих је најпознатија „Тангерина“, из Тангера, јер њена кора даје јединствену арому „Кирасо-ликеру“.

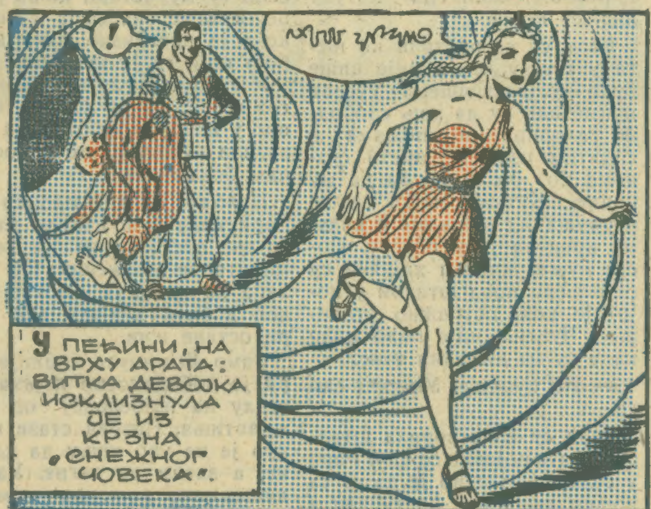
Постоји једна врста коју Малајци називају „Пумпелмас“ а која успева на Сундском архипелагу. Плодови су велики као дечја глава а има их и у облику крушке, али се у Европи не виђају. Ми познајемо само њену мању, изопачену врсту: греп-фрут.

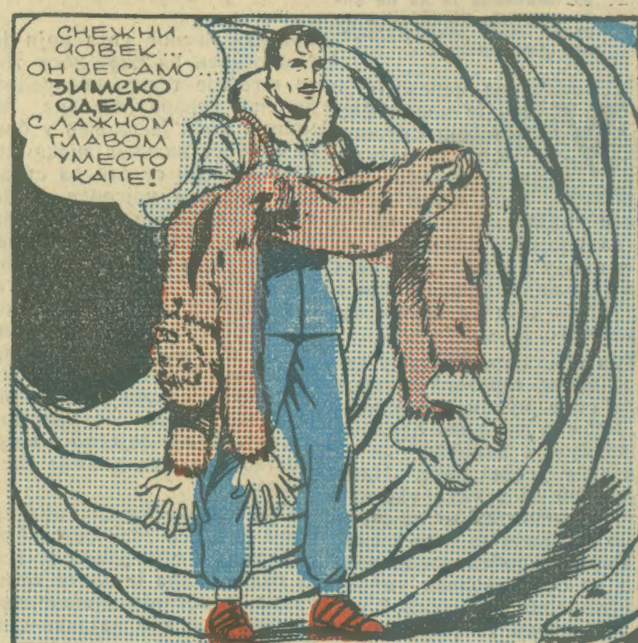
Лимун три пута годишње рађа. Кад се први плод са овог чудесног дрвета обере, расту већ други лимуни. Затим настаје пауза од четири месеца. Одгајивачи у августу одгрну сву земљу од корена и престану да га поливају водом. Читавих 40 дана стабла гину на сунцу. Када лишће већ почне да вене, сва земља се враћа натраг и напола угинула од жеђи биљка се издашно залива водом, тако да наново процвета. Тада настаје трећа берба зелених „Вердели“ лимунова.

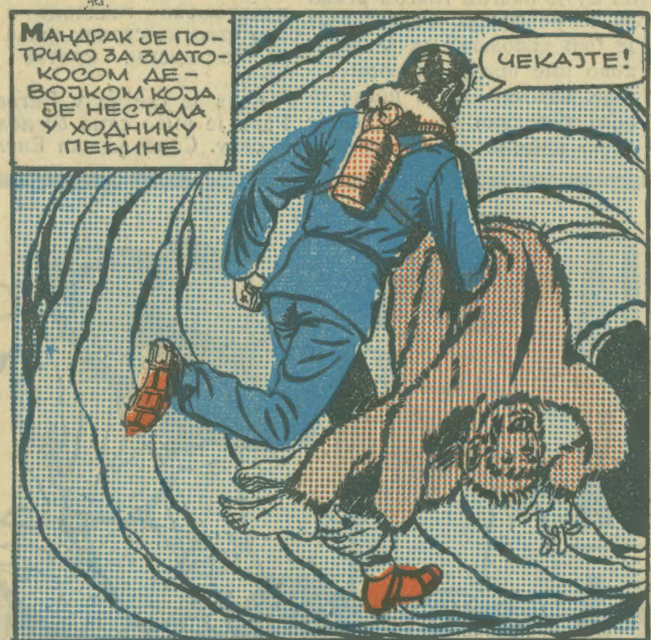
Неки одгајивачи лимуна имају само једну бербу: „Специјални“ се 14 дана пре свих других појављују на тржишту. Они су врло дугуљасти двоструко издашни, али тврдог меса (9).

Лимун је изванредно освежавајуће воће. Од уља бергамоте, једне врсте лимуна, која се не једе, прави се изврсна освежавајућа колоњска вода.

МАНДРАК и СНЕЖНИ ЧОВЕК

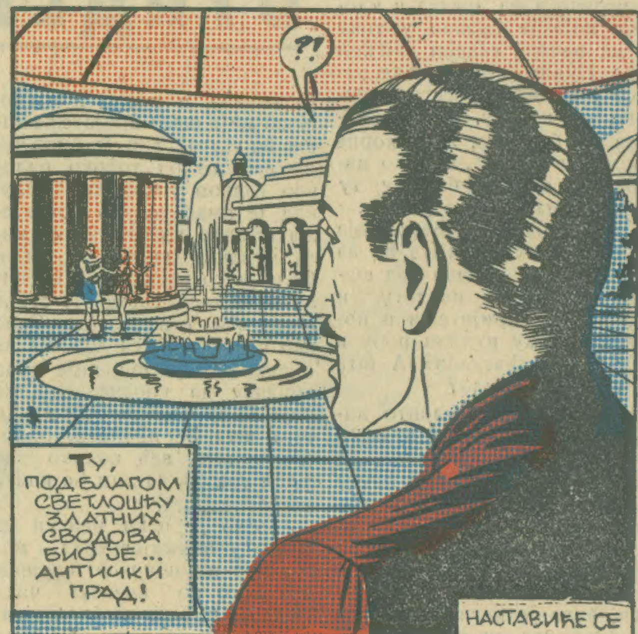

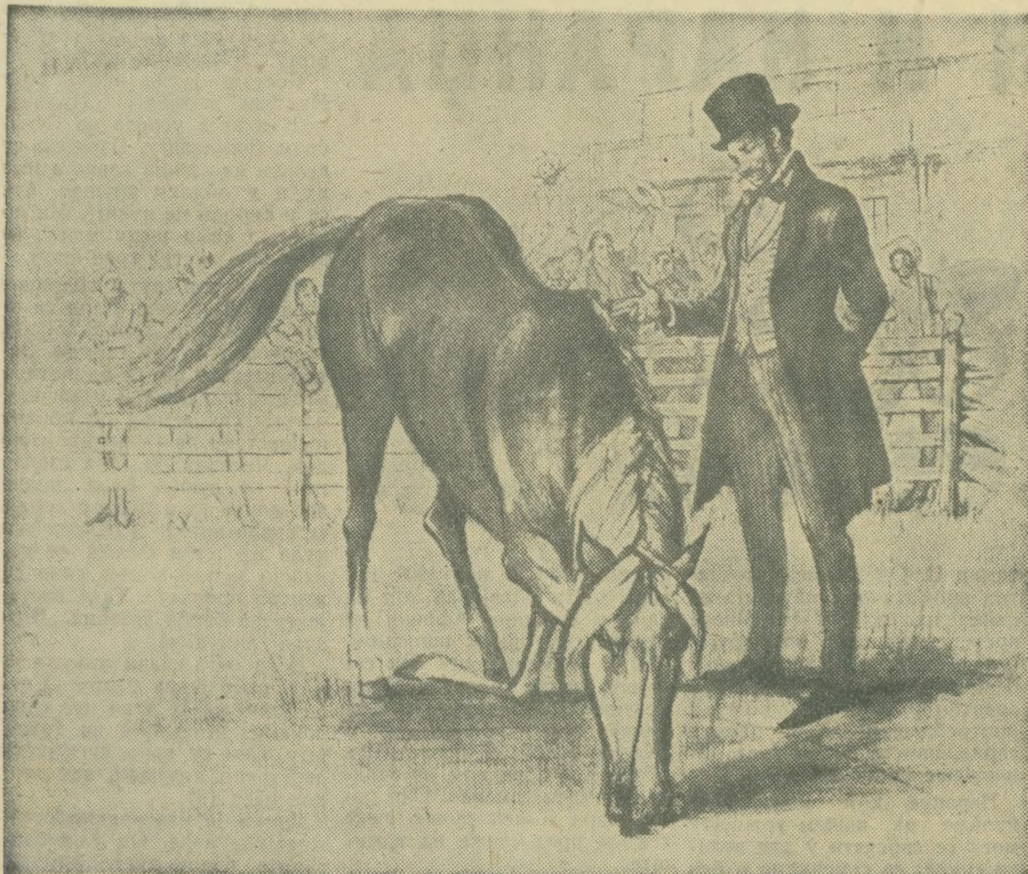

ЧОВЕК који ЈЕ УМЕО да говори коњима

Пре једног века краљица Викторија је једног дана журно похитала ка краљевским шталама Виндзор да би присуствовала узбудљивом призору. Мислила је да ће бити сведок погибије храброг али непромишљеног Американца.

Усред манежа стајао је млади фармер Џон Саломон Рари из Охаја који је био толико чувен да је чак и краљица желела лично да га упозна. Хвалио се да је у стању и најбешњег хата и најдивљијег коња за мање од једног сата да преобрази у умиљато јагње.

Три коњушара увела су недресираног сапетог ждрепца кога су с муком савлађивали. Рари је пажљиво одмерио животињу и замолио да је одведу у један бокс. Нико није смео да у њега уђе пре него што он за то да знак. Само шеснаест минута касније Рари је победоносно изашао из бокса водећи умиреног ждрепца на сламној узди. Направио је један круг, дао знак животињи да клекне и док је он ударао у добош махнити ждребац је умиљато махао главом.

Рари је одмах затим укротио и другог коња за свега десет минута а онда су му привели бесног хата који је био осуђен на смрт због тога што је тешко повредио двојицу чувара. Читавих 30 минута Рари је провео у боксу али без икаквог знака живота. Почели су сви да страхују од оног најгорег, па је зато краљица наредила да се отворе врата одаје. Призор који су угледали изненадио је све — Рари и ждребац су лежали колико су дуги загрљени и спавали. Неки су поверовали да је животиња дрогирана. Пробудили су „мађионичара“ и он је устао, благо повукао коња за гриву и заједно с њим ишетао пред раздрагане гледаоце.

Свој први такав подвиг Рари је извео још као дечак у родном Охају. Имао је тек 12 година када је његов отац купио једног пунокрвног хата познатог као најдивљијег у целом крају. Двадесетак најбољих америчких јахача су узалуд покушавали да га дресирају па је проглашен као неукротив. Џонов отац је покушао да га силом камџије присили на послушност, али хат се отео, ујео господара и треснуо га тако снажно о зид штале да му је пребио ногу. Рањеног оца су пренели у кућу а сви присутни одлучили да дотуку дивљег коња.

Када су се вратили по њега у шталу, њега није више било ту. Застрашени суседи приметили су да коњ слободно галопира по пољима и срдитим рзањем прети свакоме ко би покушао да му приђе. Читава хајка људи наоружаних пушкама и вилама кренула је у потеру. После дужег вијања хајкачи су се обрели пред шталом у којој је коњ потражио уточиште. Чуђење није било мало када су из ње чули глас:

— Не пуцајте. Умирио сам га.

Када су се отворила шталска врата појавио се Џон Рари у седлу. Објаснио је да су са коњем сви лоше поступали а он му је благим гласом рекао да се не плаши. Овај случај је био довољан да се дечаково име прочује широм земље. Стотине људи после овога доводили су му своје коње које је он дресирао и припитомљавао за неколико часова.

Само, он је то увек чинио скривен од људских погледа и никад није одавао тајну „језика“ којим је говорио са својим четвороножним пријатељима. Увек је изјављивао да су доброта, чврстина и стрпљење основа његове методе и осуђивао све оне који су кротили коња бичем, ужетом, гвозденим корпама и оштрим уздама.

У јуну 1856. године, Рари је извео нов подвиг. Отишао је у Тексас да јавно покаже како може успешно да дресира и дивљег преријског коња „бронка“ као и сваку другу махниту животињу. Пред хиљадама гледалаца, новинарима из Сан Франциска, Њујорка и Бостона, привели су му четири коња-убице осуђене на смрт и петог који је прегризао руку каубоја који га је ухватио.

Извргнут руглу и подсмеху гомиле Рари је храбро ступио у шталу у којој су се налазили коњи-убице у посебним боксовима.

Напољу су се кладили да Рари неће жив извући главу из ове пустоловине. После 20 минута за уложених 100 долара за опкладу могло се већ добити хиљаду ако Рари остане жив.

Само 45 минута доцније Рари је победоносно изјахао у седлу на најбешњој од пет животиња. Насред стазе шапнуо је на уво коњу да клекне, а затим да легне. Уз одушевљено клицање гомиле он је скинуо шешир и њиме поздрављао гледаоце а затим стао на стомак коња који је постао кротак као јагње.

Када је стигао у Енглеску Рари је имао само 50 долара у џепу. Самоуверени Енглези су били озлојеђени што им један скоројевић даје лекције како се дресирају коњи. Једног дана му је сам лорд Дорчестер јавно понудио опкладу да неће успети да укроти дивљег пастува Крузера, кога је био купио пет година раније за 15.000 долара. Крузер је трчао једну годину, победио у свим такмичењима а затим је изненада помахнитао. У наступима јарости ломио је металне шипке бокса, рушио штале, гризао јахаче и коњушаре и убио једног дечака. Најзад су га затворили у шталу са зидовима дебелим 15 сантиметара. Само велика вредност пастува спречавала је лорда Дорчестера да га дотуче.

Рари је примио опкладу али је схватио да је то најтежи испит у његовој каријери. Пошто су власти забраниле да се пастув доведе у Лондон Рари је 21. априла 1858. године отпутовао у Марелс Грин. Када је Крузер угледао људе како му се приближавају побеснео је од јарости и почео да ломи све око себе. Лорд Дорчестер се уплашио за живот Американца и позвао га да одустане од опкладе обећавајући му богато обештећење.

Али Рари није пристао. Без речи је пришао отвореним вратима штале где га је Крузер дочекао копитима. У кротитељ му је хитро набацио омчу око врата и везао конопац за једну гвоздену алку. Читавих 20 минута коњ се бесно отимао а онда се срушио од исцрпљености. Американац је онда скочио у бокс ставио пастуву узде и почео да му говори благе речи на уво милујући његове уздрхтале мишиће. Када је Крузер устао Рари га је тако сапео да га је могао принудити и да клекне. Љути пастув се још отимао али му је Рари читава три сата тихо говорио на уво и благо га миловао по ознојеном телу.

Сутрадан после подне он је на запрепашћење свих Енглеза одјахао на Крузеру право у Лондон. Хиљаде љубитеља коњарства и коњских трка окупљени по тротоарима престонице одушевљено су клицали смелом „мађионичару“. У његову част је приређено славље, а лорд Дорчестер му је поклонио Крузера.

После тога Рари је постао богат човек и обишао Шведску, Русију, Египат, Француску и многе друге земље. Свуда где је долазио доносио је препород и умирење подивљалим и махнитим коњима.

МИСТЕРИЈА НЕСТАЛИХ БУНДЕВА

Стари чика Хуанито је тужно мрмљао: „четвртак, четвртак“. Одувек је у његовом селу тај дан био пазарни. „Шта ћу и како ћу?“ — питао се стари.

Откако зна за себе, чика Хуанито није пропустио ниједан пазарни дан у малом селу старог Мексика. Био је то уствари једини узбудљиви дан у току целе недеље. Међутим, зар може бити задовољство да се оде на пазар без ичега у рукама, без ичега за продају? Увек је он имао понешто да прода, замени, па и да поклони. Имао је играчака од дрвета и иловаче које је правио у току дугих вечери седећи сам код куће. Нудио је пиштаљке, касице у облику прасета, кловнове на канапу, малене кавезе од бамбуса, лепе корпе и кошаре. „Чато“, његово магаренце, однело би сву ту робу до малог трга у селу.

Али за овај четвртак, није имао баш ништа. Шта ће да ради док буде седео под шареним пердетом на тргу и док његови пријатељи и познаници буду нудили робу и међусобно ћаскали? А шта се уствари десило?

Када се чика Хуанито дигао у исти мах када се и сунце појавило, и пошао на поље да покупи своје зреле бундеве које је са толико пажње гајио, чекало га је тешко разочарање. Просто није могао да верује, трљао је очи да би боље погледао. Али, била је истина: ниједне бундеве, све су нестале!

Ко је то могао да приреди старом чика-Хуаниту? Сви су га волели, и младо и старо. Нико није имао пријатеља више од њега? Зар је било чудо што се он толико радовао сваком пазарном дану, кад је имао толико пријатеља и када му се ту пружила прилика да их све види. Била је то увек као нека мала свечаност, сретао је старе пријатеље, стицао нове. Склапао познанства са људима из околине које још није имао прилике да упозна. Никоме није било толико стало до тога шта ће продати, односно купити, већ колико ће људи срести, са ким ће и шта поразговарати.

Једино је неки мангуп из неког удаљенијег села могао да му покраде бундеве. Јер нико ко познаје чика Хуанита никако не би. Одједном му је пало на памет да он може лако да пронађе своје бундеве као и неваљалца који их сада носи сигурно на продају.

„Напред“ рече самом себи. За непун сат он је већ стигао на мали трг. Почео је да шета између изложене робе, а ње је било свакојаке: црвене паприке, воће, кукуруз, сламни сомбрероси, вунена ћебад, кожне сандале, играчке за децу, накит од сребра, папагаји, грнчарија и ко ће све набројати шта.

Била је ту и једна бакица која је продавала лековите траве:

— Сењор, ако вас боли глава, узмите ову траву, овлажите два листа и ставите на слепоочнице, одмах ће бол да прође.

Недалеко од баке, била је млада девојка која је продавала цвеће.

Ништа од тога није занимало чика Хуанита, он је тражио место на коме се продавало поврће. Одједном је спазио, тачније препознао своје бундеве. Биле су наслагане на гомилу, а поред ње је стајао неки непознат човек. Мора бити да је он помешао своје бундеве са Хуанитовим, мислећи да нико неће моћи да препозна своје плодове. Свако може да позна своје магаре, пса, па и петла, али бундеве — нико. Тај преступник није мислио на то са колико је љубави Хуанито гајио своје бундеве, безмало, као да су му деца.

Без речи је Хуанито почео да одваја своје бундеве и да их купи. Али га је лопов спречио.

— У реду, доказаћу да су моје — рекао је Хуанито. Неколико његових старих пријатеља нашло се ту да буду сведоци када је он полако и мирно скинуо свој стари сомбреро, изврнуо га и из њега извадио марамицу у којој су биле свезане мале зелене петељке од бундева. Пред запрепашћеним погледима људи он је почео да проналази за сваку бундеву одговарајућу петељку, и стављајући је на место одакле је била откинута да показује како свака петељка пријања на место где је стајала.

Да ли је могло бити и трунке сумње одакле потичу ове бундеве. Лопов, кад је видео да је ухваћен, брзо се надао у бекство према пољу, а свет који је ту стајао, толико је био запрепашћен, да никоме није ни пало на памет да појури за њим.

Тада се чика Хуанито наместио уз своје бундеве и почео да их продаје, као што је то чинио стотинама пута пре тога.

Као и лав

— Три муве могу да поједу коња за исто време као и лав, — рекао је шведски природњак Лине. Свака женка муве за пет дана да 20.000 личинки, а 3 муве 60.000. Када би 60.000 личинки почело да једе коња оне би га појеле брзо као и лав.

Један савет

„Живи са људима као да те богови гледају, а с боговима разговарај као да те људи слушају“, рекао је чувени мудрац Сенека.

Електронски речник

„Русдик“ се зове електронски руско-енглески речник конструисан на универзитету у Калифорнији. У стању је да „говори“ односно да „запамти“ ни више ни мање него 600.000 речи из оба језика, а употреби 500 речи у секунди тако да је веома погодан за брзо превођење научних и стручних текстова.

Три мајмуна

Бен Фридман из Хаустона у Тексасу запослио је три шимпанза у својој фабрици. Они ће заменити двојицу радника — коваће пенасту гуму у јастуке, постављаће кревете у кутије и учвршћиваће ноге од столица.

Кућа од папира

Као грађевински материјал у Сједињеним Државама ће се ускоро употребљавати стари новински папир. Иситњен папир се помоћу посебних хемијских једињења кува у котловима на високој температури и лије у плоче које по квалитету не изостају за опекама. Имају чак и предност, јер су далеко лакше од обичних.

„Ко је ко“ за алкохол

Недавно је у Паризу одржан конгрес Међународне уније келнера коме је присуствовало 40 делегата из 19 земаља. Одлучено је да сваки члан ове организације изради рецепте пића на основу којих ће организација израдити „ко је ко“ за пића. У овој збирци треба да се налази списак свих квалитетних пића која ће бити дефинисана, каталогизирана и оверена званичним печатом међународне организације.

Захваљујући језику

Недавно су у држави Њујорк провалници упали у радњу неког Михајла Јанског и не само што су опљачкали радњу већ су и власника чврсто везали конопцима. Ипак, Јански је успео да позове телефоном полицију — језиком је окренуо потребне бројеве.

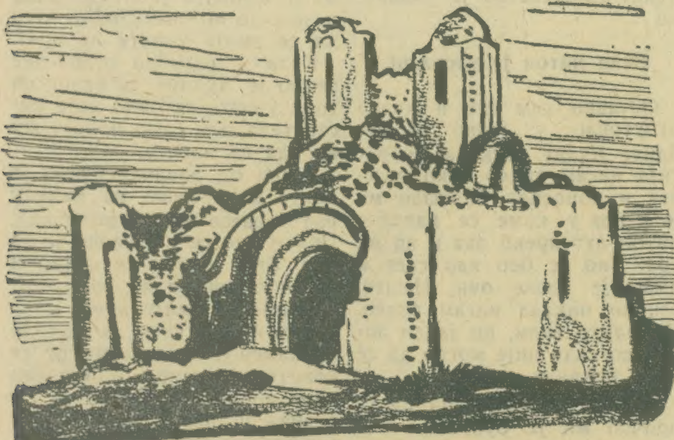
Због зоолошког врта

Управа зоолошког врта у Берлину пустила је у продају 800.000 лозова који доносе многобројне премије: од аутомобила до музичких инструмената. Приход је намењен набавци нових животиња. Према програму, потребно је око 5 милиона марака да би се набавиле нове птице и животиње. Тада би зоолошки врт у Берлину имао највећу збирку птица на свету. Сем тога у њему ће бити сграђене највеће „стамбене“ зграде за камиле и ламе.

Ламбрета у коферу

На изложби мотоцикла у Лондону изложена је и једна мала сензација: ламбрета која може да се упакује у простор за кофере у аутомобилу. Ова ламбрета на расклапање висока је 60, дуга 94 сантиметра и тешка свега 60 фунти.

ОПОМЕНЕ...

ЂУРЂЕВЕ СТУБОВЕ, ПРВИ АРХИТЕКТОНСКИ СПОМЕНИК СТЕВАНА НЕМАЊЕ КАО ДРЖАВНОГ ПОГЛАВАРА, У КОЈИМА СУ СЕ НАЛАЗИЛЕ ФРЕСКЕ ИЗ 12. ВЕКА, ТУКЛА ЈЕ НАША АРТИЉЕРИЈА КАО ТУРСКО ТАКТИЧКО УТВРЂЕЊЕ У БОРБАМА ЗА ОСОЛОБОЂЕЊЕ КОСОВА. ТАДА ЈЕ НАНЕСЕНО ВИШЕ ШТЕТЕ НЕГО ЗА НЕКОЛИКО СТОТИНА ГОДИНА ТУРСКЕ ВЛАДАВИНЕ

*

ОКОВЕ У КОЈЕ СУ БИЛИ ОКОВАНИ АЛЕКСА НЕНАДОВИЋ И ИЛИЈА БИРЧАНИН ПРЕ ПОГУБЉЕЊА 1804. ГОДИНЕ КАДА ЈЕ ПОЧЕЛА ЧУВЕНА СЕЧА КНЕЗОВА, ПРЕУЗЕО ЈЕ ОТПАД КАО СТАРО ГВОЖЂЕ И УМЕСТО ДА БУДУ САЧУВАНИ У НЕКОМ МУЗЕЈУ ОНИ СУ ПРОПАЛИ.

*

ТЕОДОР КРАЧУН (?—1781) СЛИКАР, ЈЕДАН ЈЕ ОД ГЛАВНИХ ПРЕДСТАВНИКА БАРОКА КОД НАС. РАДИО ЈЕ ПОРТРЕТЕ И ИКОНОСТАСЕ. СТАНОВНИЦИ КУЛЕ ПРИ ОБНОВИ ЦРКВЕ 1924. ГОДИНЕ ЊЕГОВ ИКОНОСТАС НИСУ ХТЕЛИ ДА УСТУПЕ НИТИ ДА ПРОДАЈУ НЕКОМ МУЗЕЈУ, НЕГО СУ ГА СТАВИЛИ НА ТАВАН. ПРИЛИКОМ ЈЕДНОГ ПОЖАРА 1926. ИКОНОСТАС ЈЕ ИЗГОРЕО.

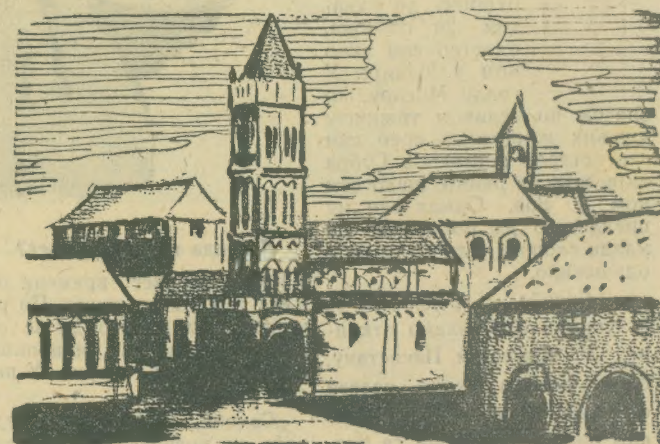

БРСКОВО, ПРВИ РУДНИК (ОЛОВА И СРЕБРА) СА ГРАДОМ У СРЕДЊОВЕКОВНОЈ СРПСКОЈ ДРЖАВИ ИСТОЧНО ОД МОЈКОВЦА, БИО ЈЕ ЈЕДНО ОД НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ МЕСТА СРПСКЕ ДРЖАВЕ У 12. ВЕКУ. ТУ ЈЕ КОВАН И ПРВИ СРПСКИ НОВАЦ 1277. ГОДИНЕ. ДАНАС ЈЕ У РУШЕВИНАМА И ОБРАСТАО ШУМОМ, А ПОРЕД ТОГА ЈОШ ЈЕ И НЕДОВОЉНО ИСПИТАН

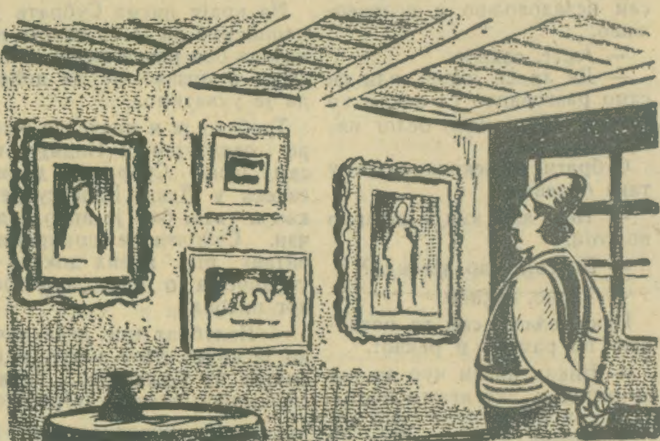
НИ ПОСЛЕ СТО ГОДИНА ОД РОЂЕЊА НАШЕГ ВЕЛИКОГ КОМПОЗИТОРА СТЕВАНА МОКРАЊЦА (1855—1914), СТАНОВНИЦИ НЕГОТИНА НИСУ СЕ СЕТИЛИ ДА БИ КУЋУ У КОЈОЈ СЕ РОДИО ВЕЛИКИ КОМПОЗИТОР ТРЕБАЛО САЧУВАТИ ОД ПРОПАДАЊА.

*

ИСТОРИЧАРИ УМЕТНОСТИ ДЕЦЕНИЈАМА СУ ТРАГАЛИ ЗА ЧЕТИРИ ФИГУРЕ АПОСТОЛА КОЈЕ ЈЕ РАДИО ВЕНЕЦИЈАНСКИ МАЈСТОР АЛЕСАНДРО ВИТОРИЈА (1524—1608). МЕЂУТИМ, ОНЕ СУ ЗА СВЕ ТО ВРЕМЕ СТАЛНО СТАЈАЛЕ НА ВРХУ ЗВОНИКА ТРОГИРСКЕ КАТЕДРАЛЕ ЗА КОЈУ СУ И РАЂЕНЕ.

*

КНЕЗ МИЛОШ ЈЕ 1833. ГОДИНЕ ПРЕКО ЗЕМУНСКОГ ТРГОВЦА НАУМА ДИМИТРИЈЕВИЋА НАБАВИО 12 УМЕТНИЧКИХ СЛИКА ОРИГИНАЛА И КОПИЈА, И ТО: 3 ОД АРСЕ ТЕОДОРОВИЋА, 7 ОД Љ. С ТОШКОВИЋА и 2 ОД АУСТРИЈСКИХ СЛИКАРА. ТАКО ЈЕ СТВОРЕНА ПРВА ГАЛЕРИЈА СЛИКА У СРБИЈИ, КОЈОЈ СЕ ЗА ВРЕМЕ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА ИЗГУБИО СВАКИ ТРАГ

НЕ ПИЈТЕ, НЕ ПУШИТЕ И РАНО ИДИТЕ У КРЕВЕТ

Тешко је било веровати да ће скромни сликар Шевалије, који је 12. септембра 1889. године очекивао вест о рођењу свог десетог детета добити сина који ће постати познати певач Француске, па и читаве Европе. Седморо Морисових сестара и браће помрло је још у младим годинама.

Служећи као модел за разгледнице још пре но што је пошао у школу Морис је зарадио свој први франак. А својим певањем, када је имао свега 15 година, већ је одушевљавао многе.

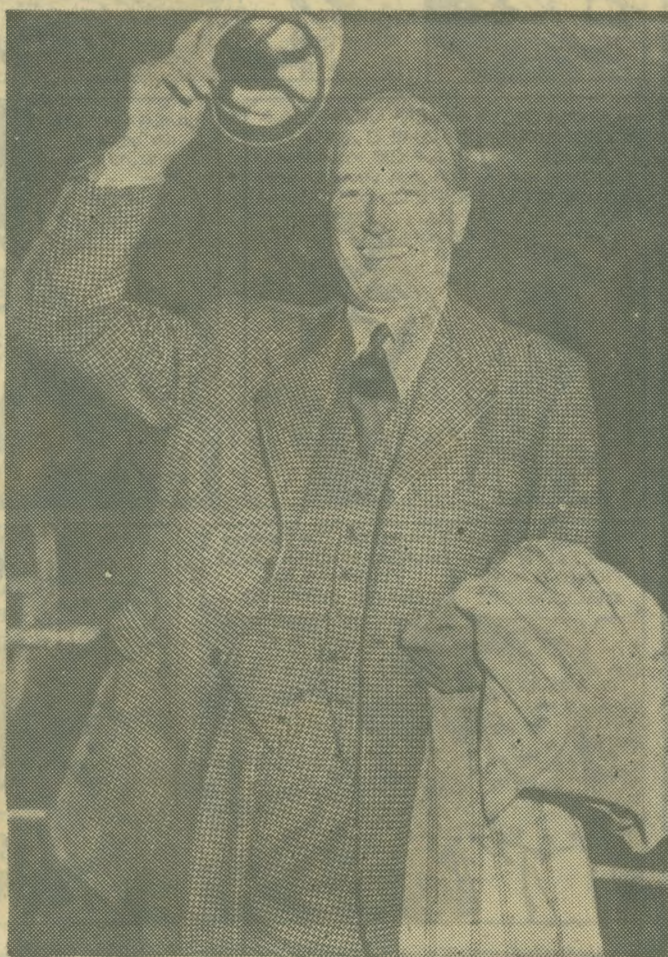
Захваљујући свом гласу, шарму, неусиљеном иступању, шалама и досеткама Шевалије је брзо напредовао: пео се лествицама успеха. После кабареа дошао је филм, затим радио и на крају телевизија. Када је прошле године славио свој 70. рођендан ниједан од позваних није веровао да има пред собом човека толико старог. А тада баш, Шевалије се спремао да пропутује Аустралију да би давао концерте. И поред свег богатства и огромног успеха у животу, он је у основи остао једноставан човек који никад није заборавио да је као дете ишао улицама Париза босоног и гладан. Упитан о тајни успеха своје блиставе каријере он је одговорио:

— Нисам ни пио ни пушио. После представе, још док завеса није ни пала ја сам одлазио кући — у кревет. Славља, која су трајала до дубоко у ноћ избегавао сам колико год сам могао. Била ми је потребна снага. А снагу може да сачува само онај ко је штеди. Многи спортисти и уметници знају за овај животни рецепт али га се сви не придржавају.

Понеки тврде да је он шкрт, међутим, он је знао да своје место у друштву треба добро да чува. Онима који су га „просјачким писмима" молили за новац, слао је. Заправо онима којима је био потребан. За помоћ му захваљују многи глумци и позоришта. Ветеранима удружења књижевника и композитора, Шевалије је завештао своју прекрасну вилу у близини Кана, са свим њеним сликама и намештајем, игралиштима за тенис, базенима за пливање и баштама.

Данас се већ и сам убраја у ветеране. Често пада у дубоку сету када се сети некадашњих пријатеља који више нису у животу.

— Сваки пут када помислим да се повучем — има обичај да каже — појави се неки нови задатак и онда немам времена да мислим на умор.

Пробе

У једном холандском граду недавно је 20 мушкараца и седам жена добровољно провело седам дана у потпуно изолованом подземном бункеру за заштиту од атомских бомби. Проба је вршена да би се видело хоће ли цивилна ваздушна одбрана бити у стању да и после напада атомском бомбом врши своју службу, и како ће се затворени људи понашати једни према другима. Због тога су међу њима била и два психолога. Њихова запажања, забележена на 300 страница, веома су интересантна.

Сваког дана су испитивали учеснике ове пробе и извршили читав низ тестова. Утврдили су да код затворених знатно попушта памћење и способност концентрације. Осим тога у стално истим условима брзо се изгуби осећање за време. Поред тога јавила се преосетљивост и то само у одређеним размацима. После три дана нечије шмркање је постајало неподношљиво, раздраженост је изазивао и мали шум. Четвртог дана те појаве су пролазиле као нешто сасвим нормално, али је тада сметало понешто друго.

Што се тиче самих учесника, они једнодушно кажу да им је проба била корисна — пружила им је осећање да човек у атомском рату ипак неће бити потпуно незаштићен.

*

Чудан лек

У једној полицијској станици у Јокохами борба против пијанства води се „електронским путем". Пијаница, пошто преноћи у полицијском затвору, мора ујутру са звучне траке да саслуша прво шта је све те ноћи трабуњао у пијаном стању. Многи кажу да их ова казна теже погађа него новчана на коју су такође осуђени.

*

Поново бицикли

Све већи број Лондонаца полаже оружје пред саобраћајном гужвом и оставља своја кола у гаражи. Због тога бицикли поново улазе у моду. Један од истакнутих „необициклиста" је министар за транспорт Ернест Мерпла. Он се не стиди свог скромног превозног средства и храбро „паркира" свој бицикл између луксузних аутомобила који стоје испред његовог министарства. Директор краљевске академије за позоришну уметност Џон Ферналд такође је због саобраћајне гужве извукао с тавана свој стари бицикл.

Закон и апетит

Три америчка морнара, пошто су у једном ресторану у Хамбургу у сласт појели прву порцију пржених кобасица, поручили су по још једну. Нису престајали да поручују ни кад је сваки од њих слистио по 14 пари. Оволика јешност се учинила сумњива власници ресторана па је позвала полицију која је дојурила колима. Али се и повукла не ухапсивши никог. Не постоји закон који би ограничавао апетит људи кад они плаћају оно што поједу. Ови гости су изјавили да ће платити све што поједу и наставили су да поручују.

*

Ваге које говоре

Једна америчка фабрика машина с пуно хвалисавости објавила је да ће изнети на тржиште уличне ваге које гласно кажу тежину. Али кад су оне постављене успех је изостао. Ваге као сами апарати несумњиво су интересантна техничка новина, али су са психолошког гледишта подбациле: женама оне нимало нису пријатне јер готово ниједна не воли да други чују колико има килограма.

*

Свашта

У једном предграђу Штокхолма нађен је 19-огодишњи младић пијан до бесвести и превезен у полицијски затвор. Собу је убрзо испунио веома пријатан мирис. Кад се младић сутрадан ујутру пробудио трезан, испричао је да је пио само сок од поморанџе коме је ради „побољшања" укуса додао бочицу колоњске воде.

*

Два минута...

У Јапану је ових дана пуштена у продају нова фотографска камера која за свега један минут развије снимљени филм и добијени негатив сместа преноси на фотографски папир који се налази у самој камери. Цео процес од снимања до готове слике траје највише два минута. При овим аутоматским операцијама нису потребне никакве хемикалије ни мрачна комора јер је читав поступак поједностављен захваљујући нарочитој обради фотографског папира и филмског негатива у самој камери. Нова камера није већа од обичног фотографског апарата.

Лов на белог питона

У џунглама Азије провео сам многе године ловећи слонове, тигрове, змије и носороге, који сада проводе дане у разним зоолошким вртовима. Било је узбудљивих тренутака, али у сећању ће ми остати највише један — лов у коме нисам учествова: сусрет са белим питоном, најређом змијом на свету — тако почиње своју причу познати ловац Питер Рајнер.

Чим сам добио наруџбину да ухватим 20 слонова, одлетео сам авионом у Индију. У граду Мисору, познатом по великом тржишту дивљих животиња, срео сам свог старог пријатеља Субратија, који је раније ишао самном у лов. Одмах сам му предложио да пође сада на младе слонове, али то га није одушевило.

— Сахибе, — рекао ми је — учинио сам велико откриће. У источном Пакистану, близу насеља Кулна, налази се један бели питон са плавим очима. Домороци га сматрају за божанство, али ја могу, уз позамашну награду, да најмим људе који ће га ухватити.

— Наравно да ти људи желе новац унапред, — рекао сам незадовољно и неповерљиво.

— Јесте, сахибе.

— Да ли си видео, или си само разговарао са неким ко је стварно видео белог питона?

Субрати је неколико тренутака оклевао:

— Не... али змија стварно постоји.

— Постоји као легенда?

— Тачно, сахибе.

Пријатељски сам га потапшао по рамену и рекао:

— Никад нисам чуо за такву змију и, ако нешто постоји, то може да буде само албино-питон, али он мора да има црвене очи. Индија је препуна таквих прича. Једном можемо да одемо до Кулне, али сада морам да хватам слонове.

Пошто сам уз помоћ Субратија ухватио 20 слонова вратио сам се у Америку.

Легенда или стварност?

После краћег времена од њега сам добио писмо. По рукопису сам познао да је он платио некоме да ми напише оно што је он говорио. У писму је стајало:

„Сахибе, нашао сам људе који су познавали неку стару жену, која је чула да је неки старац причао како је, када је он био још дете, видео белог питона. Змија је велика као дрво, кроз ваздух лети брже од стреле..."

На крају писма Субрати је напоменуо да је то заиста доказ да ова ретка змија и постоји и позвао ме да дођем да је ухватимо.

Требало је и иначе да ускоро отпутујем у Индију, те сам јавио Субратију да ме сачека у Даки. Наш сусрет, као и увек, био је врло срдачан. Субрати је припремио читаву рпу нових доказа и сведочења о постојању белог питона:

— Полубрат мог деде лично је видео белу змију, коју сматра за божанство... Један свештеник сваког јутра доноси пред скровиште змије венац цвећа и крчаг вина, али змија је љута и неће да прими дарове.

Приче су се низале, али сви ови „докази" звучали су неубедљиво. Ипак, рекао сам му да крене за Кулну, док сам ја отишао у џунглу Јужне Индије да ловим стварне животиње. Субрати је најмио три ловца — водича. Никако нисам могао да схватим шта ће му три помагача за лов на питона.

Прошла су три месеца, а од Субратија ни трага ни гласа. Више пута сам му писао, али никакав одговор није стизао. Ја сам већ био завршио лов и вратио се у Калкуту. Тамо ме је чекала његова порука: „Божанство је ухваћено..."

Бели питон је уловљен

Оставио сам све и хитно отпутовао у једно насеље близу Кулне. Никада Субратија нисам видео тако веселог и поносног. Показао ми је кавез у коме се налазио питон дуг преко два и по метра. Био је бео као снег и имао је плаве очи. Нешто слично никада нисам видео. И колико знам, ни један ловац до сада није могао да се тиме похвали.

— По траговима на песку причао ми је Субрати — и влажној земљи, по отпалим деловима змијске кошуљице, утврдили смо место где се питон обично сунча и плива у реци. Стражарили смо на неколико места, и неколико пута угледали питона, али змија се кретала невероватном брзином и увек је успевала да побегне.

Искусни ловци су знали да се питон мора чврсто шчепати изнад главе, јер ће се иначе окренути и ујести нападача. Ово захтева нарочиту вештину, јер се змија прво главом увлачи у отвор у стени или у жбуњу. Питони нису отровни, али могу да уједу. Зуби су им мало повијени унутра, тако да када зграбе плен он не може да им се ишчупа из чељусти. Ако питон уједе човека, готово је сигурно да ће му се у току борбе нежни зуби поломити. Субрати је то све знао и зато је по сваку цену хтео да се змија ухвати за врат.

Када је изгубио стрпљење рекао је људима да белог питона ухвате за било које место тела, али само морају живог да га донесу.

Један од ловаца спазио је змију како лежи на камену иза завесе малог водопада. Пришуњао се и шчепао је за реп. Бели питон се извио и зграбио човека за руку.

Борба са змијурином је опасна и на сувом, а камоли на камењу, испод кога су се ковитлале матице. Али ловац није попуштао. Почео је да дозива у помоћ. Дотрчао је Субрати и бели питон је стрпан у џак.

* * *

Назвао сам га „Серата" — што на санскритском значи „лепотица". Зоолошки вртови су ми нудили и 15.000 долара, али ја нисам хтео да га продам. Приказивао сам га на телевизијским програмима, тако да је ову, најређу змију на свету, видео ипак велик број људи.

Управник Државног зоолошког врта, у коме се Серата сада налази, изјавио је да она није албион већ прави бели питон. Њене беле пигментне ћелије надјачале су све остале.

Крај Сератиног кавеза увек има највише гледалаца. Посматрају ову „тропску лепотицу" чије су очи плаве као сафир, а кожа бела као снег.

ОДЕВЕНЕ У ПРАЗНИЧНА ОДЕЛА, ОВЕ МЛАДЕ ДЕВОЈКЕ ИЗ ПЛЕМЕНА АПАША СПРЕМАЈУ СЕ ЗА ГОДИШЊУ ПРОСЛАВУ, НА КОЈУ СЕ СЛЕГНУ СВА ПЛЕМЕНА ИЗ ОВЕ ОБЛАСТИ

Walt Disney's Полијана

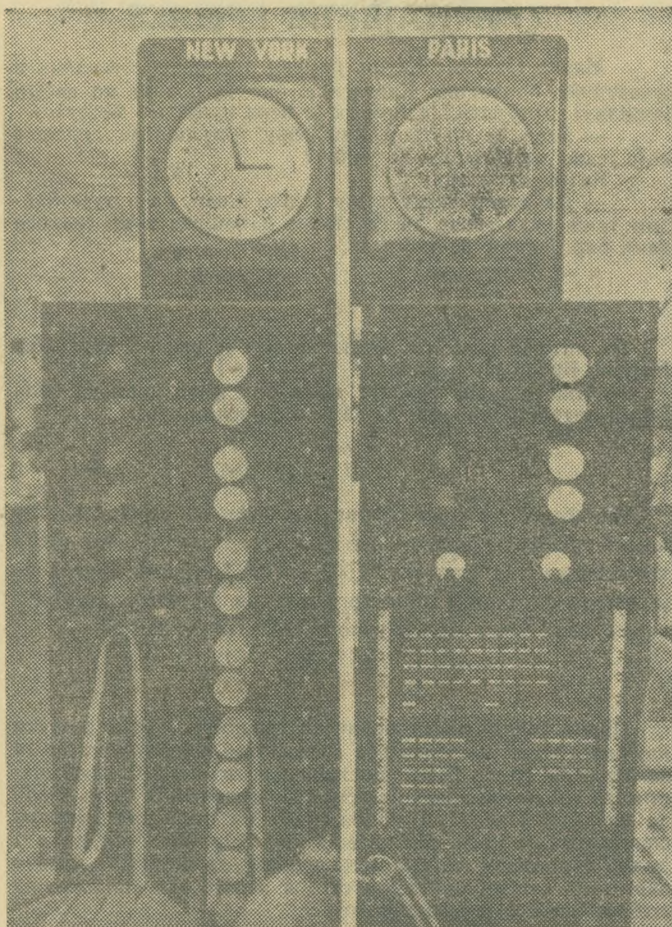

Слика 1: Ова трака није обична, представља део сутрашњег дневног листа.

Слика 2: Захваљујући преносу преко Атлантика, новине се пре читају у Паризу него ли у Њујорку.

Слика 3: Према диктату из Њујорка, линотип-машина лије слова у Паризу.

Теледиригована ШТАМПАРИЈА

У једној високој и виткој згради, у 43. улици Њујорка, која је свој кљун истурила према „Тајмс скверу", сваког дана, око три поподне, започиње „гужва". То је зграда чувеног америчког дневног листа „Њујорк тајмса". Последње вести и закаснели чланци спуштају се на столове уредника да их прочитају, исправе или скрате.

Међутим, ових дана једна новина се утиснула у уобичајени и непромењљиви ток ствари: врши се фотографисање одобрених текстова за штампу. Прво их пробацују кроз једно прозорче у дворану где ће их дактилографкиње поново прекуцати. Али, из њихових писаћих машина неће изићи бели листови хартије са отиском тамних слова, већ пробушене траке.

Једна трака, широка 2,5 см, садржи по ширини до шест перфорација, што омогућује 64 комбинације. Свака „линија" ових рупа може да означава слово азбуке, број или граматички знак. Трака се ставља у специјалну машину у којој ће електрични импулси да „прочитају" сваки ред и да „прочитано" пошаљу брзином светлости у Европу. Одашиљање се врши путем радија или кабла који гарантују да ће обавештења стићи сигурно и без застоја тамо где их очекују. Преко Атлантика одлеће 53 речи у минуту, док фотографије, географске карте и цртежи иду класичним путем, помоћу белинографа.

Од 21 час по локалном времену, у згради париске поште и телеграфа примају се ови знаци и одмах преносе у улицу Лафајет број 59. Ту их један пријемник хвата и преноси такође на белу уску траку без слова, али са перфорацијама. Трака затим мирно пролази кроз линотип-машину, у којој се слажу матрице и лију редови од олова, који падају у преграду. На тај начин, текст који је неко написао и послао из Њујорка, припрема се за ротациону штампу у Паризу без и једног посредника. Истина је да се крај сваког линотипа у Паризу налази по један радник, али не да откуцава слова већ да надгледа рад машине.

Теледириговане штампарије нису потпуно нова ствар. Оне постоје у Америци од 1930. године, али не баш у овом смислу. И сам „Њујорк тајмс" поодавно се служи телефоном за пренос чланака и вести у Филаделфију, Лос Анђелос или Чикаго у којима се његова издања истовремено штампају. Али још никад се једне новине нису штампале на овај начин и на толиком одстојању. Париско издање „Њујорк тајмса" штампа се слово по слово и реч по реч баш у исто време кад и америчко.

Наравно да оба издања нису потпуно иста. У париском има и текстова које у америчком нема, и обрнуто. Унутрашња рубрика париског издања снабдева се на сопственом врелу. Зато свакодневно обавештавају Њујорк: „За сутрашњи број имамо толико и толико стубаца. Пошаљите остало!" Сем тога, париско издање сведено је на европске димензије.

Када се становници њујоршких предграђа, на свом дугом путу до места запослења, „загњуре" у „Њујорк тајмс", они прегледају 70 до 80 страна великог формата. Париско издање нема више од 24 странице, јер се у Европи хартија више штеди.

Овај амерички лист започео је своју европску „каријеру" на старомодан начин. Сваког дана слао је десетине хиљада својих бројева авионом у Европу. Закашњења су била уобичајена појава а новине су продаване врло оштећене услед многих тумбања пакета. Број који се у Њујорку продавао ујутру, у Паризу се продавао у подне или касније, а у другим градовима још много доцније.

После тога, прешло се на други систем. Њујорк је слао у Амстердам матрице отиснутих страна, па и ливене оловне плоче које је требало ставити на ваљке машина, али је опет лист каснио и по 72 часа у понеким земљама.

Данас, пошто се сваки број преноси кроз етар или путем подморског кабла, париско издање излази из штампе после 3 изјутра кад је у Њујорку 10 увече. Око пола пет већ је на париском аеродрому „Бурже", у Лондону је у 9, у Женеви у 10, у Амстердаму у 9,15, у Милану и Риму у 10, у Копенхагену у подне, у Берлину у 13, а у Атини у 15 часова. Захваљујући томе што се Земља окреће од истока према западу а не обрнуто, становници неких великих европских градова читају „Њујорк тајмс" пре њујоршких грађана и многих становника Америке.

То је традиција...

Изложба георгина у Паризу је постала традиција. Ове године она је приређена у Луксембуршком парку, у непосредној близини Сорбоне, па је приликом отварања један ботаничар са тога универзитета одржао свечан говор. Шира јавност је тако сазнала да је георгина, као поврће, увезена у Европу у 17. веку, под мексиканским именом „акокотли". Своје ново име „далија", како се на више страних језика зове, добила је по Андреју Далу, ученику чувеног ботаничара Линеа. Тек у 18. веку георгина је постала цењена као цвет и први пут изложена у Паризу 1828. године.

Некад и сад

Према недавно објављеној статистици број државних службеника у Италији достиже 1,700.000 и њихове плате за државу представљају издатак од 1.500 милијарди лира годишње. Ова вест изазвала је изненађење утолико веће што је била пропраћена коментаром: године 1884. у министарствима за унутрашње послове, спољне послове, финансије и за јавне радове радио је 851 чиновник. Данас у тим министарствима ради неколико десетина хиљада њих.

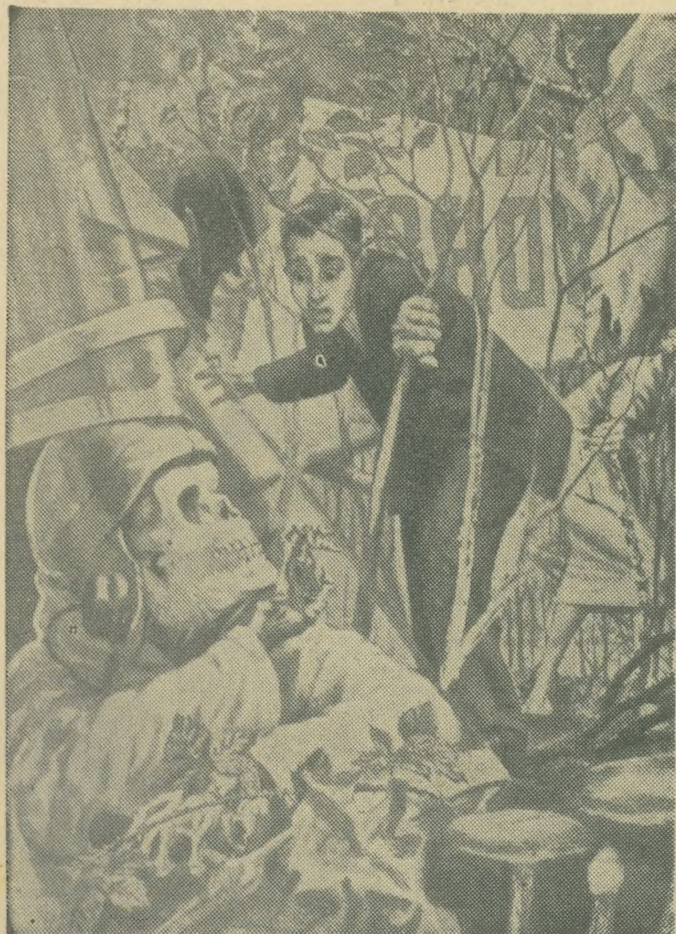
Walt Disney

Новогодишња прича Петра Пана

ТРИ НАЈВЕЋЕ ГРЕШКЕ

Марко Порције Катон, римски државник, беседник и фанатични противник Картагине, био је познат по својој моралној строгости. Једном га је неки пријатељ запитао:

— Које су по твом мишљењу три највеће грешке које један човек може да учини?

Катон одговори:

— Да повери неку тајну једној жени, да путује бродом тамо куда може да се стигне и пешице а да свакога дана бар једном не помисли на смрт.

Дефиниција вечности

На питање једне студенткиње шта је вечност филозоф Мартин Бубер је одговорио:

— Ништа једноставније. Када бих имао времена била би ми потребна вечност да вам то објасним.

Тужио школу

Тридесетогодишњи Бјарне Петерсен из Кина у западној Норвешкој тужио је школски одбор свог родног места тражећи на име одштете 50.000 круна. Петерсен сматра да је школа одговорна због тога што он упркос седмогодишњем школовању није научио ни да чита ни да пише.

За већу брзину бродова

Према једној вести новинске агенције Тасс, совјетски научници испитују један нов проналазак помоћу кога ће се загревањем трупа брода постићи његова већа брзина. Наиме, на тај начин знатно се смањује отпор који брод треба да савлада. Приликом проба, пара из бродских турбина спровођена је кроз нарочите цеви до прамца. Чим дође у додир с прамцем морска вода почиње да кључа, а водена пара која се том приликом ствара делује као средство за подмазивање које смањује трење.

Жалим, али . . .

Жак Мерсе, „мис Америка" 1949. у жељи да својим следбеницима буде од користи, написала је књигу „Како се осваја на конкурсу". У тим упутствима прва реченица гласи: „Седни поред девојке која има најмање изгледа на успех јер ћеш у поређењу с њом боље проћи". Даље, некадашња „мис Америка" саветује конкуренткињама да се не труде да задобију симпатије својих колегиница, јер ниједна краљица лепоте никад није била омиљена међу онима које су биле лоше среће.

ПОСЛЕ 4 ГОДИНЕ

Да би човек доживео узбудљиву пустоловину не мора да оде у далеке крајеве и непознате земље. Усред Француске, недалеко од Лиона, пекар Морис Шањи из Монсола и његова жена, кренули су пре неколико дана да у густој шуми која покрива оближње побрђе Сен Риго потраже гљиве за јело. Њихово запрепашћење није било мало када су неочекивано у високој шикари опазили реп једног авиона. Потрчали су и разгрнули шипражје. Пред њима се указао грозан призор. У седишту се налазио један костур са пилотским шлемом и слушалицама за радио на глави. Руке је још држао на управљачу а његов сат је одавно престао да ради.

Морис Шањи и његова жена су отрчали до најближе полицијске станице и пријавили случај. Истрага је показала да овај авион изгубљен у једној шуми на свега десетак километара од Лиона, стоји ту већ читаве четири године и да га још нико до сада није нашао.

То је авион ирачке ваздухопловне компаније који је из Енглеске полетео 3. октобра 1956. године ка Багдаду. За управљачем се налазио тридесетогодишњи пилот Енглез Вилијам Брејлсфорд. Авион је био без путника и пилот је имао да га испоручи ирачкој компанији. Видљивост је тог дана била лоша и неискусни пилот који је летео на свега 500 метара над земљом закачио је крилом једно дрво на брду Сен Риго и авион се срушио.

Најближе пољско имање налази се на четири километра даље али његови становници нису ништа чули. Трагања после овога удеса нису уродила плодом и тако је један авион са пилотом остао усред Француске читаве четири године непронађен. Утврђено је да је пилот умро за воланом авиона и да би вероватно био спасен да су га на време пронашли.

НА РЕПУ АВИОНА...

Амерички пилоти Сам Вилсон и Теди Кук постали су још за време рата нераздвојни пријатељи. Заједно су прошли кроз најтеже окршаје против Јапанаца на Гвадалканалу, Окинави, Тимору и по другим тихоокеанским ратиштима. Кад се рат завршио, њихове груди су биле окићене одликовањима.

Пустоловина коју су њих двојица доживели 4. новембра око четири сата по подне одјекнула је као сензација. Командант брода је наредио да са палубе носача авиона тачно у одређени час полете шест ескадрила. Док је Теди сишао у своју собу да се обуче, Сам, који је командовао операцијом, надгледао је припремање снажних двомлазних машина за старт.

Пилоти су се налазили у седиштима својих авиона и кад је последњи од њих, млади Џое Лемон, затворио свој провидни кров над главом, Сам је командовао.

— Палите моторе!

Занет око узлетања Сам је за тренутак заборавио да Тед још није стигао.

Авиони су један за другим почели да узлећу. Баш у тренутку када се млазњак Џоа Лемона почео да љуља стазом дотрчао је Теди и неочекивано се нашао пред разјапљеним чељустима млазног чудовишта. Имао је само толико времена да појури удесно и избегне у последњем тренутку да га згазе. Да не би пао под точкове авиона ухватио се за његово крило. У том тренутку се баш млазњак одлепио од земље.

Збуњеном Теду није остало ништа друго него да се успне на крило и покуша да се одржи грчевито се хватајући шакама за једну избочину.

Узалуд је Сам давао заставицом Џоу знак да се заустави. Сви гласноговорници на бродском мосту су урлали:

— Пажња, пажња, ослободите стазу! Истовремено је Џое Лемон преко радиовезе обавештен о томе шта се сваког часа може догодити са „слепим путником" на крилу његовог авиона. Када се Лемон освестио налазио се већ сто метара изнад морске површине.

Са палубе носача авиона Сам више није смео да погледа у вис. Очекивао је да ће се његов добри друг Теди сваког тренутка стрмоглавити у море. А када се ипак најзад усудио да дигне поглед видео је како се авион спушта и врши маневар за атерирање на палубу брода. Теди се још налазио на његовом крилу. Прошло је неколико десетина секунди које су свима личиле на вечност. Најзад се Џое са својим авионом спустио а исцрпени Теди се откотрљао неколико метара од авиона.

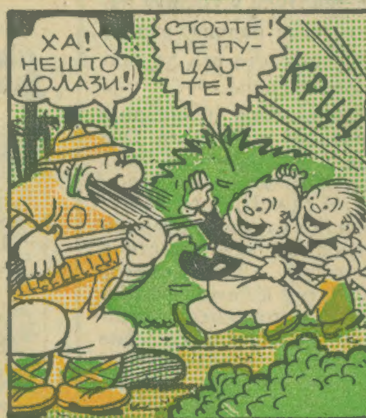
— Знате — објашњавао је друговима после — нисам имао више снаге у шакама, али сам се сетио у какве ћете неприлике ви запасти и издржао сам!

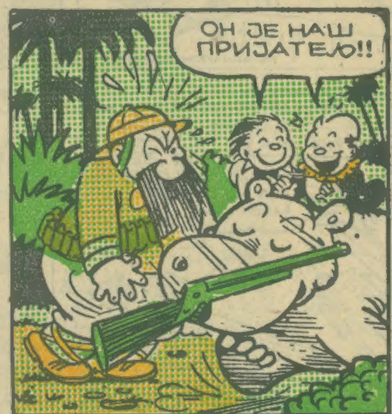

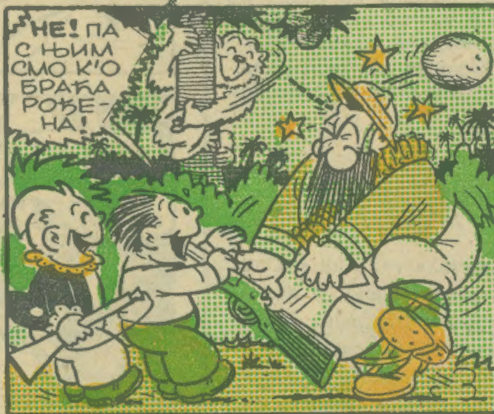

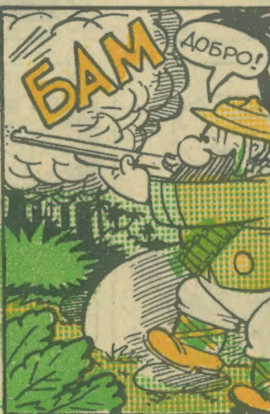

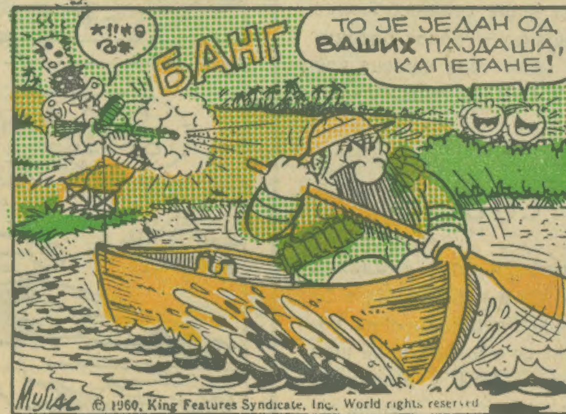

СИТНО АЛИ ЗАНИМЉИВО

– Онај који поставља питање незналица је само тога тренутка. Онај ко не поставља питања уопште, остаје незналица целог живота. — Кинеска пословица.

Тугу може човек да подноси сам, али да би се потпуно уживало у радости, потребно је имати неког с ким ће се она поделити. — Марк Твен.

Гнев је кратко лудило! — Хорације („Посланица Пизону")

НЕКАД И САД

На интернационалној изложби архитектуре школа и наставног материјала која се ових дана одржава у Дортмунду у Немачкој, учествује девет земаља.

Посетиоци имају прилике да праве упоређење између некадашње и данашње школе. Огромни панои са фотографијама и многобројне макете омогућују да се добије представа о модерној школи. Свуда се види тежња за светлијим и сунчанијим школама грађеним са најхигијенскијим условима.

Насупрот овавим школама приказана је и макета школе из 1895. године са узаним вратима и прозорима и клупама са по четири седишта.

У једном великом холу претвореном у учионицу, учитељи и ученици су приказали модерне наставне методе. Држана су и предавања о понашању ученика на улици и о опасностима од саобраћаја.

Модерна техника је такође изменила живот ученика: деца која слабије чују груписана су у полукруг око наставника и предавања прате помоћу личних пријемника. Поред тога увођење биоскопа и магнетофона у наставу много допринoси ширењу видика младих ученика.

Што се тиче наставних метода на изложби су нарочито наглашени напори да се ученици што више подстакну на стваралачки и самосталан рад.

СИЋУШНЕ ЕЛЕКТРОДЕ

Сићушне електроде са свега 0,0012 сантиметра у пречнику произведене су у Америци. Захваљујући својој сићушности могу да се уносе у крвне судове и да послуже као одличан уређај за мерења процента кисеоника у организму, чиме ће се умногоме олакшати утврђивање обољења на срцу и мозгу.

Да ли знате?

Како то изгледа у пракси

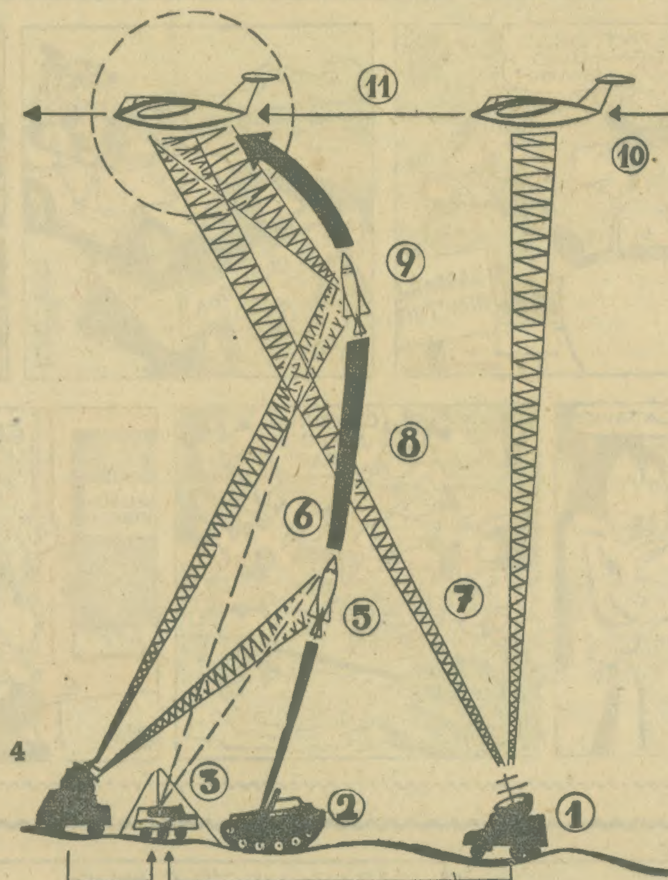
Дуго времена се нагађало око тога на који начин да се погоди циљ који се врло високо а и брзо креће. Познато је да постоји читав низ различитих ракета чијим се летом управља са Земље. Зна се да савремена техника може унапред да прорачуна и одреди пут ракете упућене на Месец или на неку одређену тачку на Земљи. Веома компликоване и гломазне рачуне тачно и брзо обављају електронске машине. Поред низа начина да се погоди покретни циљ постоји и овај сразмерно једноставан и лак.

Цео уређај је покретан и ефикасан. Састоји се из четири дела а изгледа као целина. Два од четири дела су радиолокатори, уређаји који помоћу радиоталаса прате покретни циљ. Један прати кретање циља а други кретање ракете. Добијене податке шаљу у станицу која их разрађује и на основу њих врши помоћу радиоталаса исправке у лету ракете. Четврти део овог уређаја је покретни уређај за избацивање ракете.

Кад први радиолокатор открије циљ он му одмах одреди место и почне да га прати. Са избацивањем ракете почиње да дејствује и радиолокатор који је прати, као и уређај за примање података оба радиолокатора који на основу ових података одређују ракети жељени пут.

Да би сигурност податка била што већа у предњем делу ракете постављен је уређај који самостално води ракету према циљу, али тек онда када је ракета сразмерно близу њему. Сем тога, ракета експлодира не дотичући циљ, а дејство експлозије и простор у коме делује је такво да се са доста великом сигурношћу може претпоставити да ће циљ бити погођен.

Ракете су веома брзе и могу достићи готово сваки покретни циљ, а непокретан још пре. Мада је данашња техника створила страшна оружја она је створила и ефикасна средства за одбрану.

1) РАДИОЛОКАТОР ЗА ПРАЋЕЊЕ ЦИЉА; 2) УРЕЂАЈ ЗА ИСПАЉИВАЊЕ РАКЕТА; 3) УРЕЂАЈ ЗА ПРИМАЊЕ ПОДАТАКА ОД РАДИОЛОКАТОРА И УПРАВЉАЊЕ РАКЕТОМ; 4) РАДИОЛОКАТОР ЗА ПРАЋЕЊЕ РАКЕТЕ; 5) ПОТИВАВИОНСКА РАКЕТА; 6) ЗАПОВЕСТИ ЗА ИСПРАВКЕ РАДИОСТАНИЦЕ; 7) ТАЛАСИ РАДИОЛОКАТОРА; 8) ПУТ РАКЕТЕ; 9) НА ОДРЕЂЕНОЈ УДАЉЕНОСТИ ПОЧИЊЕ ДЕЛОВАТИ УРЕЂАЈ ЗА САМОСТАЛНО УПРАВЉАЊЕ РАКЕТОМ; 10) ЦИЉ У ВАЗДУХУ И ПРАВАЦ ЊЕГОВОГ КРЕТАЊА; 11) ОКРУГ УДАЉЕНОСТИ У КОМЕ РАКЕТА АУТОМАТСКИ ЕКСПЛОДИРА.

ФАБРИКА ПОВРЋА

Сарадници агрофизичког института у Лењинграду начинили су пројекат за „фабрику поврћа“ која ће производити поврће, јагоде и малине без земље и сунчеве светлости. То је уствари вишеспратна зграда у којој је земља замењена песком који се аутоматски засићује хранљивим састојцима. Сунчеву светлост у овој необичној фабрици замењује електрична светлост.

Фабрика је конструисана захваљујући вишегодишњем експериментисању лењинградског професора Мошкова, који је успео да са квадратног метра добије 15 до 20 килограма парадајза. Узгајан на песку и помоћу ове светлости парадајз је растао и сазревао за 60 дана а по квалитету је бољи јер садржи више шећера и витамина него обичан.

Овакве фабрике, како се предвиђа, градиће се поред великих електричних центра ла јер ће се тако обезбедити јевтина електрична енергија.

ПОКРЕТНА АРЕНА

Борба бикова у Шпанији је национална атракција. Да би се задовољиле жеље становника многих градова да посматрају борбу бикова један тореадор из Мадрида је конструисао покретну арену која може да прими преко 500 гледалаца а лако се поставља и демонтира. За транспортовање је потребан само један камион.

АУТОСТРАДЕ У ЕПРУВЕТАМА?

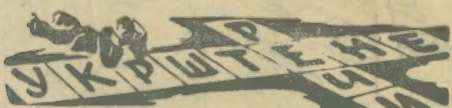
Због огромног пораста броја моторних возила и несразмерне тежине коју подносе аутостраде, изум једног хамбуршког инжењера наишао је на велико интересовање. Проналазак се састоји у овоме — убудуће би се уместо уобичајеног материјала за прављење путева, бетона или асфалта, употребљавала синтетичка материја полистирол. Нова материја је испробана у немачким лабораторијама савезне службе за мостове и путеве, и огледи су показали изванредне резултате.

Материја треба да буде произведена у облику плоча. Начин израде искључује опасност од распадања и олакшава пренос као и замену оштећеног дела пута. Плоче ће бити 3 метра дуге, пола метра широке и 15 сантиметара дебеле. Размак између плоча неће бити већи од 2 мм али ће ублажити непријатна одскакања којима су на обичним путевима изложена превозна средства. Плоче од полистирола лежаће на бетонским подлогама.

Пробе су показале да пут начињен од ове материје може да издржи притисак од 2,5 тоне на један квадратни сантиметар. Осим тога на њега не утичу промене температуре јер ни огромне разлике од — 80° и плус 125° нису успеле да га оштете. Због тога ће вероватно ова материја бити коришћена за путеве и на Северном полу као и на Екватору.

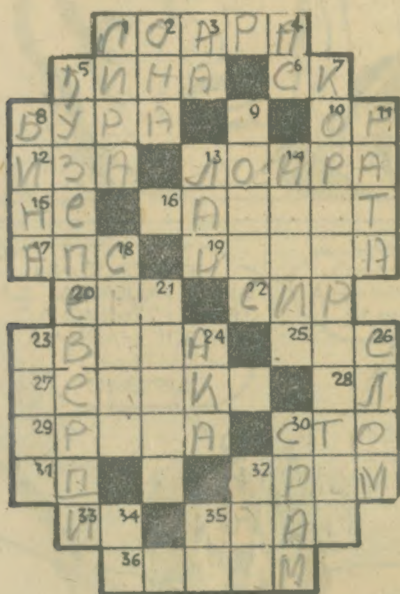
Сматра се да ће се применом ове нове материје уштедети и у времену и у новцу. Док изградња аутостраде од 5 км захтева сада рад од више месеци, употребом плоча од полистирола смањиће се време на један месец и број радника свести на половину.

Поред свега овога сматра се још да ће нови путеви бити трајнији и солиднији од досадашњих.

Водоравно: 1) река у Француској; 5) име глумице Лолобриђиде; 6) скраћеница за спорт-клуб; 8) непогода на мору; 10) злато (фр.); 12) позади; 13) река у Француској; 15) негација; 16) терет; 17) затвор; 19) сталеж, друштвени ред; 20) женско име; 22) млечни производ; 23) река у СССР; 25) ум, разум (грчки); 27) природна реткост; 28) два суседна слова; 29) врста птице; 30) део намештаја; 31) предлог; 32) природна појава која прати непогоде; 33) река у Сибиру; 35) државна благајна; 36) алгебарски израз.

Усправно: 1) италијанска новчана јединица; 2) лична заменица; 3) скраћеница за „ад акта“; 4) првак; 5) италијански оперски композитор; 7) градитељ, изумитељ; 8) позорница; 9) град у САД; 11) месечна отплата; 13) индустријска биљка; 14) француски књижевник; 18) врста тканине; 21) град у Румунији; 23) живо стабло са свим деловима; 24) лука у Израелу; 26) крах; 30) стид; 32) већина, главни део; 34) скраћеница једне мере за дужину; 35) слово латинице.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Токио; 6) Трбовље; 8) ерг; 9) Ајк; 11) ин; 12) Крк; 14) ао; 15) буџет; 16) гг; 18) бас; 19) В(ранко) П(леша); 20) Мара; 22) амал; 24) ато; 26) али; 27) Грмеч; 30) иг; 32) акт; 33) бе; 34) Кра; 36) бан; 37) аула; 39) порт; 40) Београд.

Усправно: 1) трг; 2) Об; 3) коврџа; 4) Ив; 5) Оља; 6) трн; 7) еја; 8) енигматика; 10) комплимент; 12) Куба; 13) кеса; 17) гат; 19) бал; 21) рог; 23) мач; 25) Умка; 28) ра; 29) ет; 31) груб; 33) бард; 35) але; 36) боа; 38) ао; 39) пр.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ЛЕТИ: ГОЛУБ

Играчи се распореде око стола и ставе руке на сто. Коловођа игре подизањем руке објави име неке животиње или предмета. Ако они могу да лете, други играчи морају исто тако да подигну руку али треба да је задрже спуштену у случају да предмет не може да лети. Онај ко подигне руку онда кад не треба мора да да неку залогу. Брзоплети се често преваре и направе да лете животиње и предмети који су баш најнепокретнији или непомични, а то приређује велику радост другим играчима.

Трке животиња

Изрежите слике животиња из неке старе књиге и обојите их ако хоћете. Исеците правоугаонике од картона 15 × 10 см и залепите по једну животињу на сваки картон. Потребно је да животиња буде мања да би остала бела ивица од 3 см.

Означите тај правоугаоник у унутрашњости и оштрицом вашег ножића зарежите по линији као што је означено на крокију. По том зарезу превијте обод да би се створио рам дуж ове линије. Ваша животиња је тада спремна за полазак.

Свако нека своју животињу намести на ивицу стола, а на другом крају повуците једну линију која ће бити циљ.

На сигнал за полазак почните сви да дувате да би ваша животиња „ишла“ напред и трудите се да дође до циља али да приликом трке не падне, због чега би била избачена из такмичења.

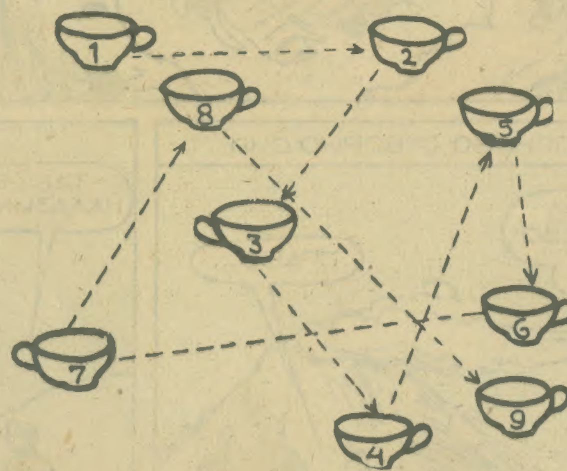
Што вас има више, трка је узбудљивија.

Телефон

Помоћу две кутијице и једног канапа, као што се види на слици, начинићете телефон.

Г * О * Л * Ф

За ову игру вам је потребно 9 шоља, 2 мала дугмета, 2 велика дугмета, 1 оловка и 9 етикета.

Нумеришите ваше етикете од 1 до 9 а затим их залепите по једну на сваку шољу. Распоредите по земљи шоље које треба да представљају рупе на терену за голф и то у размаку по одприлике један метар. Повуците на 5 см од сваке рупе једну малу линију која треба да означи правац ка следећој рупи. Први играч ставља своје мало дугме, које замењује лопту, на прву од ових линија; трудиће се да убаци лопту у шољу и то притискујући великим дугметом ивицу малог дугмета. Ако успе, извлачи своју лопту и ставља је испред друге рупе, и тако редом све док не погреши када препушта ред другоме. Циљ игре је да лопту убаците што је могуће брже у свих девет рупа. Сваки играч наставља, кад на њега дође ред, од оне рупе где је претходно стао.

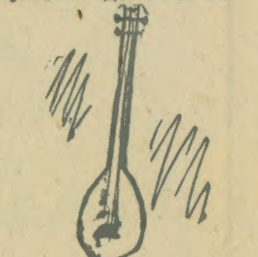

... у многим гостионицама и ресторанима у Холандији уведени су специјални јеловници за децу. Јела одређена за децу справљају се по свим захтевима савремене исхране, без јаких зачина, а цена им је знатно нижа.

... енглески хемичар и физичар Хемфри Деви (1778—1829) пронашао је, као што је познато, рударску лампу. За тај проналазак добио је велику награду и сав тај новац претворио је у комад сребра. Тестаментом је оставио да се од тог сребра израђују медаље којима ће се одликовати заслужни хемичари и физичари.

... колико је досад познато, ватрено оружје у нашој земљи најпре су употребљавали Задрани. Они су 1351. године добили од Млечана „оружје за бацање стрела и кугала помоћу ватре“.

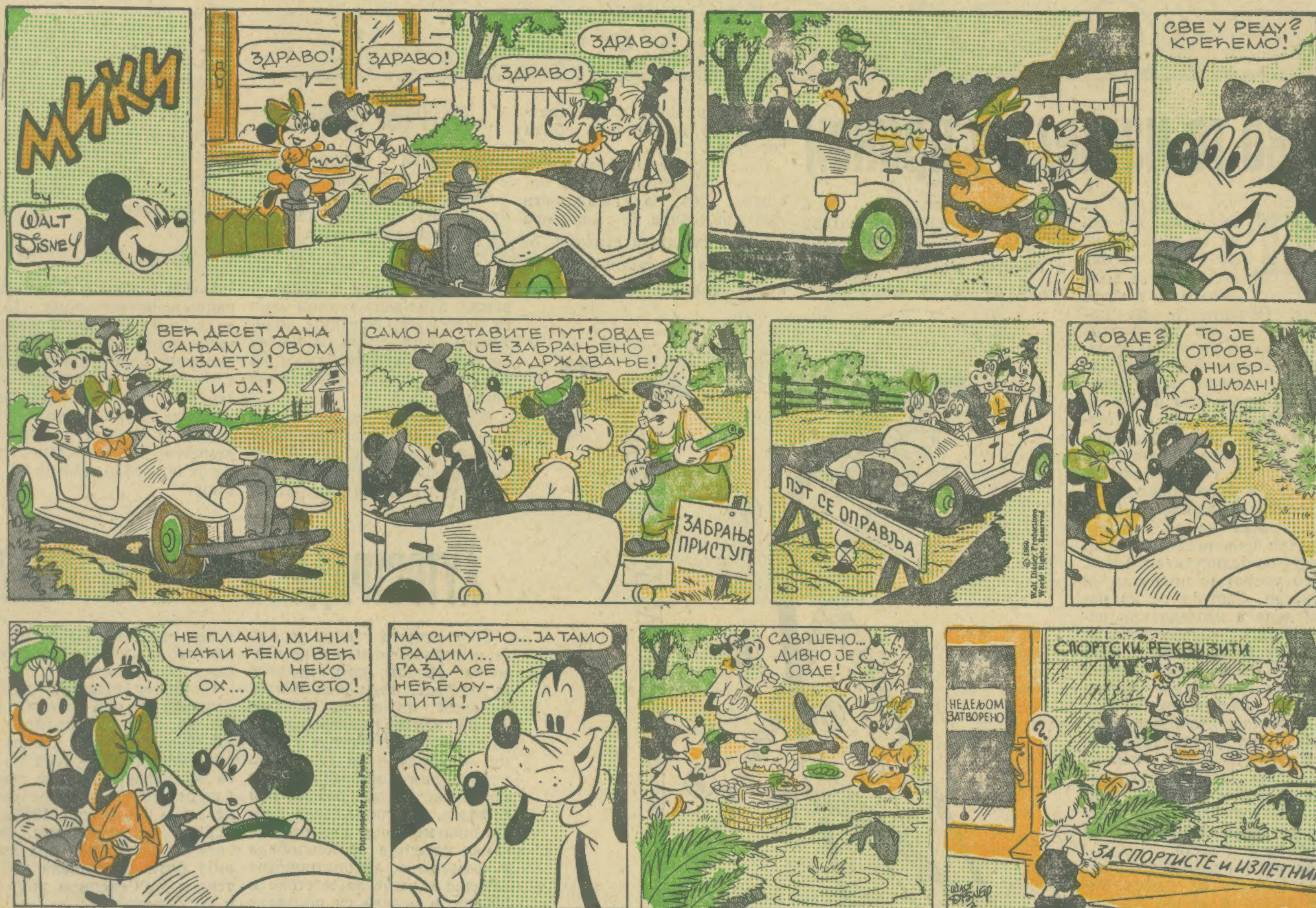
... музички инструмент тамбура стар је 5.000 до 6.000 година и често се може видети на старим египатским, асирским и вавилонским споменицима. Према будистичкој митологији прву тамбуру начинио је бог Тамбуру, заштитник музике и музичара.

... човек је најбржи око своје 23. године.

... с правног гледишта зец и друга дивљач у шуми сматрају се непокретним стварима све док се не улове, а онда постају покретне ствари. Наиме, дивљач у шуми сматра се као део шуме која је сама по себи непокретна ствар.

ЉУБИТЕЉИ УМЕТНОСТИ

Шиља у једном друштву љубитеља уметности, поред осталог, каже:

— Кад је реч о сликарству, ту се људи наравно никад не могу сложити. Ето, ја знам једног госпо-

дина који никако не трпи мале слике, па ма какве оне биле!

— Тај господин је свакако неки врло строг критичар, — запитао је неко из друштва.

— Боже сачувај, он се само бави урамљивањем слика.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Ко су Рифкабили?

Шта је ро?

Где се налази стена Скочидевојка?

ОДГОВОР

РИФКАБИЛИ (Бербери) су становници брдовитог приморја северног Марока. По занимању су сточари и земљорадници.

Од 1921. до 1926. подигли су се против шпанске колонијалне власти, али је тај устанак 1926. угушила удружена шпанска и француска војска.

РО је вештачки створен говорни језик који је око 1906. измислио Едвард Фостер из Охаја, САД. Он одбацује све постојеће речи и корене и заснива се на „анализи и класификацији идеја".

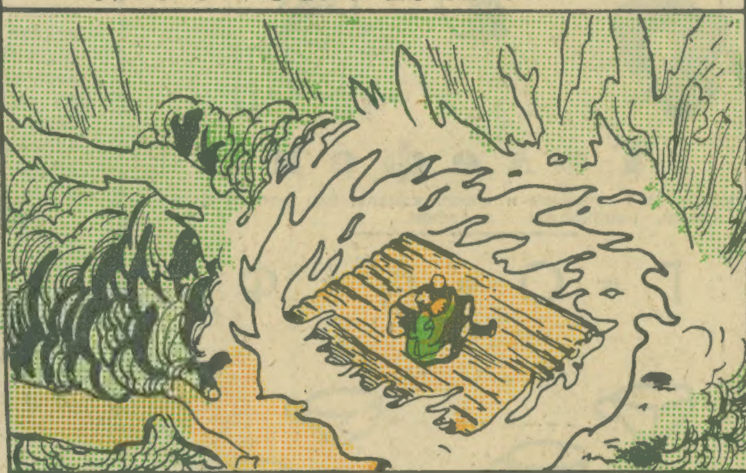
СКОЧИДЕВОЈКА је стена која избија у Јадранско море код Петровца на Мору. Прича се да је једна девојка хришћанка, коју је прогонио један турски паша, скочила са те стене у море. Ову причу обрадио је Стјепан Митров-Љубиша у својој приповеци под тим именом.

ПУТОВАЊЕ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

по ЖИЛУ ВЕРНУ

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Текући рачун број 101-707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900, полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200, полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.